Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 221 (15844) | 1981 оной сентябриин 24, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

НАМАРАЙ ТАРГАН ҮБЭЛДӨӨ ШЭМЭТЭЙ

Түрэл Коммунис партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, республикымнай колхоз, совхозууд болон бусад ажахынууд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбэй хоёрдохи шата — 1981 ондо бүхыдэнь 66 мянган тонно мяхан үйлэдбэрилхэ, тэрэнэй 65 мянган тонныень гүрэндэ худалдаха гэһэн социалис уялга абанхай.

Бүгэдэншье мэдэһээр манай эндэхи эрхэ байдалда бүхы адууһа малые зун-намарай бэлшээриин үедэ зүбөөр адуулан, һайнаар таргалуулжа, шэгнүүрыень ехээр нэмэжэ шадаһанай ашаар лэ бүхыдөө үйлэдбэрилэгдэдэг мяханай эхэнхи хубинь абтадаг ааб даа.

Удахагүй колхоз, совхозууд холо, ойрын бэлшээридэ байһан бүхы үхэр, хонид, адуу моридоо шэгнэжэ, эгээл тарган, шэгнүүр ехэтэйнүүдыень мяханай комбинадта тушаажа захалханъ. Хэрбээ жэлэй үнгэрһэн найма һара соо хамтадаа 25 мянган тонно мяханай гүрэндэ худалдагдаһан һаань, жэлэй дүрбэдэхи кварталда аяар дүшэд мянган тонно мяхан бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаха ёһотой бшуу.

Тиимэһээ зунай элдин һайхан сагта, шэмэтэй хүхэ ногоондо бэлшээжэ, хүсэ шадал абхуулһан, мяхажуулһан малаа мүнөө намартаа үшөөл һайнаар таргалуулха, шэгнүүрыень ехээр нэмээхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай болоно.

Түрүү малшадай дүй дүршэл дээрэһээ харахада, тэдэнэр зундаа малаа һайнаар адуулжа, шэгнүүрыень нэмээд, намарай һэрюундэл хүсэ шадалыень үшөө һайжаруулдаг, таргыень гүйсэд хүсөөдэг байна. Баргажанай районой Шитханай совхозой малшан С. А. Шелковников нүхэдөө хоёр нүхэдтэй хамта 268 хашарагуудые бүхэли зундаа һайнаар адуулжа, тэдэнэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 950—1150 грамм хүрэтэр нэмээгээ юм. Мүнөө намартаа үхэрнүүдээ үшөө һайнаар таргалуулжа, тус бүриинь 390—400 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушааха зорилготой ажаллана. Яруунын районой «Юбилейный» совхозой малшад Н. Будкин, Курбетьев, Исэнгын совхозой үхэршэд Д. Ринчинов, Жамбалдоржиева гэгшэд мүнөө намарай үедэ үхэр бүринэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ 1142—1327 грамм хүрэтэр нэмээжэ байнхай.

Республикын түрүү хонишодой жэшээ дээрэһээ харахадашье тэдэнэр баһал намарай үдэр, хоног бүхэниие зүбөөр хэрэглэн, энэ үедэ хониндоо бэлшээри дээрэ шадал һаа удаан адуулжа, гүйсэд садхааха, тарялан, сабшалан дээрэ байһан юумые хагдарха, саһанда дарагдахаһаань урид һайса эдюулжэ абаха гэжэ оролдодог. Һүүлээ намартаа, үбэлэй эхеэр һайса таргалуулан, хүсэ шадал абхуулжа шадаһанай ашаар тэдэнэр үбэлжэлгые гарзагүй үнгэргэнэ, хурьга олсор абана, нооһо ехээр хайшална ха юм.

Захааминай, Түнхэнэй районуудай малшад хэдэн арбан мянган үхэр, адуу моридые холын бэлшээридэ абаашажа бүхэли зундаа һайнаар адуулаад, мүнөө тэдэнээ голдо оруулһан бэеэрээ сабшалан, тарялантай һууридаа бэлшээнэ, мяха, таргыень хүсөөнэ. Зарим малаа намарай, үбэлэй эхеэр шахаад, гүрэндэ тушааха байна. Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, «Сибиряк», Мухаршэбэрэй районой «Искра», Зэдын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд намартаа үхэрнүүдые һайнаар бэлшээжэ таргалуулхаһаа гадна тэдэндээ тусхай рационоор тэжээл эдюулжэ шахаад, тарган, шэгнүүр ехэтэй болгожо, мяханда тушаадаг. Тэрэнэйнь ашаар гүрэндэ һайн шанартай, ехэ мяхан худалдагдана, ажахынуудта бэдэтэнэншье ашаг олзо ехэтэй байна.

Тиигэжэ түрүү малшад, ажахынууд малаа бэлшээн, шахан таргалуулха аятай зохид энэ сагые зүбөөр хэрэглэнэ гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ ехэ хүйтэншье бэшэ, шорон, һоно батаганаагүй, тарялан, сабшалан дээрэ шэнэ ногоон, хагдаржа эхилһэн элдэб ургамал, тарянай, шэнхын һуури гэхэ мэтэ хаа хаанагүй элбэг ааб даа. Малнууд, хонидые үглөөгүүр эртэ гаргаад, үдэшэ орой болотор зүбөөр бэлшээгээд, хаһа сагтань уһалаад, нэмэлтэ минеральна тэжээл, дабһан гэхэ мэтээр таһалдуулаагүй эдюулбэл, мал таргалангүй яахаб.

Тээ хожомшог, октябрь һараһаа эхилжэ, ургамал ногоон хагдарха, муудаха үедэ адууһа малые бэлшээри руу туужархёод һуухагүй, аргатай соонь тэдэндэ үбһэ болон тусхай рационоор эдюулхэ хэрэгтэй. Илангаяа гүрэндэ тушаагдаха мал заатагүй урид һайса шахагдажа, таргалуулагдажа, шэгнүүр ехэтэй болгогдоод, мяханай комбинадта ябуулагдаха ёһотой.

Эдэ бүгэдые һайн мэдэжэ, ойлгожо байбашье зарим ажахынууд намартаа үхэр, хонид, адуу моридые зүбөөр адуулжа таргалуулха, шахаха хэрэгтэ анхарал табидаггүй, яажашье һаань тушааха гэжэ оролдодог. Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхоз нёдондо намар тус тустаа дүнзөөл 202 килограмм шэгнүүртэй 500 гаран туранхай үхэр мяханда тушаагаа. Гүрэндэ тушаагдаһан 7000 гаран хонидынь эхэнхидээ туранхай, тус тустаа минил 22 килограмм татаһан байна. Сэлэнгын районой Тельманэй, Кировэй нэрэмжэтэ совхозуудай гүрэндэ худалдагдаха үхэрнүүд, хонидоо урид бэлшээн, шахан таргалуулаагүй дээрэһээнь мяханай комбинадта тушаагдаһан малайнь 80—90 процент туранхай, шэгнүүр багатай байшоо. Иимэ баримтанууд Хурамхаанай, Баунтын, Ахын районуудта үзэгдэнэ.

Иигэжэ зун-намарай бэлшээриин хаһые хүсэд зүбөөр хэрэглэжэ шадаагүй дээрэһээ олохон ажахынууд ехэ гарзахохидолдо ороно. Гүрэндэ туранхай, жэжэ мал тушааһанай түсэб даабаряа дүүргээгүй һалажа, эсэстээ гарзатахаһаа гадна, ёһоор таргалаагүй, хүсэ шадал абаагүй үхэрнүүд, хонидынь үбэлдөө олоороо гарзална, түл түрэсэшье үсөөн болоно, продукци бага үйлэдбэрилэгдэнэ ха юм.

Малай намарай бэлшээридэ үдэр бүриин анхарал хандуулха гээшэ мүнөөдэрэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, ажахынуудай партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд энэ харюусалгатай хэрэгые үдэр бүриин хиналта, анхаралда байлгаха зэргэтэй. Бэлшээри муутай болоһон зуһалангуудһаа малшадые намарайда, һайн бэлшээритэй газарта, дары зөөлгэхэ зайлашагүй шухала. Малшадые дулаан гэр байраар хангаха, малаа бэлшээхэ газарыень зүбөөр хубаарилан тодорхойлжо үгэхэ, түрүүшын ольбон хүйтэндэ жэжэ малда, шахамалнуудта үнеэдтэ эдюулхэ үбһэ тэжээлые зөөхэ, бэлдэхэ, буйлуулха, шанаржуулха хүдэлмэриие эртээнһээ эмхидхэхэ саг ерээ. Мүнөө малшадай дунда социалис мүрысөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ, һайн үрэ дүн туйлагшадые һайнаар урмашуулха, нэрэ солыень олондо ходо мэдээсэжэ байха, дүй дүршэлыень олоноор дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Намарай намжаа сагта үдэр, хоног бүхэниие хэр зүбөөр хэрэглэн, адууһа малые али зэргэ һайнаар таргалуулжа, хүсэ шадал гүйсэд абхуулжа шадаһанһаа ажахынуудта мяха, һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэхэ, үбэлжэлгэдэ түгэс бэлэдхэлтэй орохо хэрэг дуулдадаха байна. Энээниие мартажа болохогүй.

УЯЛГА ДҮҮРГЭГДЭЭ

Республикымнай ажалай үдэр

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭРҺӨӨ

Хоринн районой Хүрбын совхозой механизаторнууд ургаса хуряалгада һайн бэлэдхэлтэйгээр, саг болзортоо ороод, түрүүшын үдэрһөө үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлжэ байна. Тарян хуряалга дээрэ совхозой бүхы комбайнууд хүдэлнэ. Х. Б. Бадмацыреновэй, Ж. Л. Лхасарановай хүтэлбэрилдэг бригадануудай комбайнернууд илангаяа эршэтэй ажалаараа түрүүшын үдэрһөө шалгарна.

Ц-Х. Гомбодоржиева.

Совхозоймнай Могой-Горхоной һү һаалиин фермэ тиимэшье ехэ бэшэ юм. Бүхыдөө 230 үнеэн һаагдана. Фермын оньһожоруулагдаагүй дээрэһээ эндэхи һаалишад бүхы ажалаа гараараа хэдэг юм. Тиигэбэшье тус коллективэйхид районой һү һаалиин бүхы фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлжэ ябана.

Эндэхи фермын коллектив үнеэн бүриһөө жэлэй туршада 2000 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялга мүнөө жэлэй эхин багаар абаһан юм. Харин мүнөө 8 һарын үнгэрөөд байхада, тэдэнэр үнеэн бүриһөө 2002 килограмм һү һаажа, хэлэһэн үгэдөө дүрбэн һараар урид хүрэбэ. Мүн тус коллектив гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэбые дүүргэнхэй.

Үнеэн бүриһөө 2393 килограмм һү һааһан С. Шармашкеева фермын һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Фермын бүхы 15 һаалишадай 9-иинь социалис уялгаяа дүүргэнхэй. Тэдэнэй тоодо Е. Дондокова, Т. Комиссарова, Д. Гунгаева, Г. Дашиева, Л. Голышева, С. Базарова, С.-Д. Паданова болон Е. Убушеева гэгшэд ороно.

Мүнөө тус фермынхидтэ үшөө нэгэ харюусалгатай хаһа эхилбэ. Тэндэхи һаалишад фермые даагша В. Доржиевай хүтэлбэри доро малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлдэжэ эхилбэ. Тэдэнэр хашаа хорёонуудаа заһабарилжа байнхай. Фермынхидһээ гадна барилгашадай багахан бригада тугалай байра заһабарилна. Удаань үнеэдэй байра заһабарилха.

А. КОМИССАРОВ,
Түнхэнэй совхозой ахамад зоотехник.

Хяагтын районой Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо таряа хуряалга түлэг дундаа. Социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалта түгэс ажаллажа ябагшадай дундаһаа дүй дүршэлтэй комбайнер Алексей Пантелеймонович Аносов онсо шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. П. Аносов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КОММУНИСТНУУД ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Муйска леспромхозой ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинһээ хойшо амжалта түгэс хүдэлжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлана.

Коммунист Ю. С. Таныгинай хүтэлбэрилдэг модо бэлэдхэлшэдэй томодхогдомол бригада найман һарынгаа түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлжэ, леспромхоз дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа гараа. Бригадна подряд нэбтэрүүлһэнэйнгээ ашаар энэ бригадын гэшүүд найман һарын туршада 30 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ аад, тэрэнээ 33,2 мянган кубометртэ хүргэжэ шадаба.

Тиихэдэ КПСС-эй райкомой гэшүүн А. Л. Арсентьевэй даадаг бага комплексно бригадын коллектив найман һара соо 13,5 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ социалис уялгатай аад, нэгэ нэрядаар хүдэлхэ зуураа, 16,8 мянган кубометр эрхим шанартай модо бэлэдхээ.

Иигэжэ Муйска леспромхозой коммунистнуудай хүтэлбэрилдэг бригаданууд арбадахи табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө эршэтэй, дэлисэтэй ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Манай корр.

Баунтын район.

ҮНДЭР ШАГНАЛ УРМАТАЙ

Һаяхана Михайловкын совхоздо партийно-эдэбхитэдэй суглаан болоҗо үнгэрбэ. Партиин обкомой хүдөө ажахын таһагые даагша Б. П. Николаев КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамота 3 мянган түхэриг шантайгаар тус ажахын гэшүүдтэ барюулаа.

—1980—1981 оной үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхын ба бэлэдхэхын түлөө союзна болон автономито республиканууда, хизаарнуудай, областьнуудай, автономито округуудай, районуудай, колхозууд, совхозууд, ажахынууд хоорондын ба хүдөө ажахын бусад предприятинуудай бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр илажа гараһан Михайловкын совхозой ажалшад иимэ үндэр магтаал шагналда түрүүшынхиеэ хүртэбэ,—гэжэ нүхэр Николаев тэмдэглээ.

—Парти, правительствынгаа үндэр хайрада харюу болгон, совхозоймнай ажалшад мүнөө үедэ оролдосотойгоор ажаллана,—гэжэ тус совхозой директор Владимир Цыденжапович Санжеев тэмдэглэбэ. —Гүрэндэ мяха худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ ойртообди. Зунай бэлшээридэ таргалуулагдаһан үхэрнүүд дунда зэргээр 345 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагдана. Герефорд үүлтэрэй 7—8 һаратай буруунууд дунда зэргээр 250 килограммда хүргэгдөө. Нооһо худалдаха түсэбөө дүүргээбди.

Эндэхи эрхим хонишод Иларион Иванович Яньков хонин бүриһөө 4 килограмм 380 грамм, Очир Цыденовна Найданова — 3 килограмм 980 грамм һайн шанартай нооһо хайшалаа, нёдондо жэлэйхиһээ олон хурьгадые түлжүүлээ. Совхозой һаалишадшье эршэмтэйгээр ажаллана Галина Будаева, Доржо-Ханда Тогошеева, Ринчин-Ханда Ринчинова болон бусадай хүсэл оролдолгоор гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө декабриин 5 болотор дүүргэжэ, түсэбһөө үлүү 200 центнер һү үйлэдбэрилхэ зорилго урдаа табинхай. Үнеэд тугаллажа үргэлжэлһөөр.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри захадаа гарахаар болоо. Энэ жэлэй сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байбашье, нёдондонойхиһоо бага бэшэ силос дарагдаха, зелёнко хуряагдаха байна. 16 мянган центнер ороохо таряан абтахаар хүлеэгдэнэ. Мүнөө гектар бүриһөө дунда зэргээр 9—10 центнер ороохон суглуулагдана.

Ерэхэ үбэлжэлгын үедэ малаа буйлуулагдаһан тэжээлээр, бүлеэн уһаар хангаха, үбһэ, һолоомоёо гамтайгаар хэрэглэхэ талаар эндэхи ажалшад эртээнһээ бэлдэжэ байнхай.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн түрүү хонишон Очир Цыденовна Найданова, ахамад зоотехник Василий Самбуевич Самбуев гэгшэд совхозойнгоо бүхы хүдэлмэришэдые улам ашаг үрэ ехэтэйгээр ажаллахые уряалаа.

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь С. С. Бадмаев хүндэтэ шагналда хүртэһөөрнь совхозой ажалшадые амаршалаад, шэнэ амжалтануудые туйлажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбүүдые бүхыдэнь дүүргэхыень хүсөө.

Ш. БАКШЕЕВ,
манай корр.
Захааминай район.

«ОРЕОЛ» ГЭЖЭ ХЭМЭЛ ОДОН НИИДХҮҮЛЭГДЭЭ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, тэрэниие амгалан зорилготойгоор хэрэглэхэ талаар СССР-эй ба Франциин хоорондохи харилсаанай программатай зохилдуулан, Газарые тойрон дабшадаг «Ореол-3» гэжэ хэмэл одон 1981 оной сентябриин 21-дэ Советскэ Союзһаа ниидхүүлэгдэбэ.

Газарай суранзата ба ионтой талмайда болодог физическэ үзэгдэлнүүдые, полярна туяаралгануудые шэнжэлхын тула «Аркад-3» гэдэг совет-француз хамтын проектын үндэһөөр совет болон француз мэргэжэлтэдэй зохёожо бүтээһэн научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдон табигдаһан байна.

«Ореол-3» гэжэ хэмэл одон иимэ параметрнүүдтэйгээр замдаа гаргагдаа:

— Газарай нюруунһаа эгээл наада захань (перигей) — 380 километр;

— Газарай нюруунһаа эгээл саада захань (апогей) — 1920 километр;

— 108,2 минута соо тойрон дабшана;

— замайнь һөөлжүү — 82,6 градус.

Хэмэл одоной аппаратура һайнаар хүдэлнэ.

Советскэ Союзай болон Францийн газар дээрэхи станцинууд хэмэл одонһоо мэдээсэлнүүдые барижа абана. Газар дээрэхи геофизическэ экспедицинүүд, Арктика болон Антарктикадахи стационарна шэнжэлгын комплекснууд хэмэл одоной замыень тааруулан табина, али бүхы хэмжэлгэнүүдые хэнэ.

СССР-эй Науканудай академидэ, замбуулинай дайдые шэнжэлдэг Францийн национальна түбтэ орохон мэдээсэлнүүдэй үндэһөөр совет болон француз эрдэмтэд научна аппаратурын хүдэлмэриие хүтэлбэрилнэ.

БАМ—МАНАЙ ҮЕ САГАЙ АГУУ БАРИЛГА

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: заседаниин үедэ; СССР-эй Госпланай Алас-Дурнын подотделэй начальник Н. М. Сингур, БАМ-ай барилгын дирекциин начальнигай орлогшо А. К. Погребной, академик А. Г. Аганбегян, СССР-эй АН-ай Буряадай филиалай президиумэй түрүүлэгшэ М. В. Мохосоев зөбшөөлгын үедэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

БАМ-ай асуудалнуудаар Бүхэсоюзна научно-практическа гурбадахи конференци үсэгэлдэр хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлээ.

Конференциин үглөөнэй пленарна заседани дээрэ ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Ю. А. Новоселов «БАМ шадарай газар дайдада хүдөө ажахын үйлэдбэри хүгжөөлгэ», СССР-эй АМН-эй академик К. Р. Седов «БАМ шадар хүнэй ажаллаха, ажаһууха тааруу зохид эрхэ байдал хангаха асуудалнууд» гэһэн элидхэлнүүдые хэбэ. БАМ-ай оршондохи Яхадай, Буряадай автономито республиканууда, Амарай, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай ба Хабаровска хизаарай хүгжэлтын саашанхи хараа түсэбүүд тухай асуудалнуудаар КПСС-эй Яхадай обкомой секретарь М. П. Губкин, КПСС-эй обкомой секретарь В. Г. Бирюков, КПСС-эй Амарай обкомой секретарь В. Я. Малафеев, Эрхүүгэй облгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Л. К. Змановский, Шэтын облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. А. Буряк, Хабаровскын крайпланай түрүүлэгшын орлогшо Ю. А. Львов гэгшэд элидхэл хэбэ.

Тиихэдэ РСФСР-эй Госпланай түрүүлэгшын орлогшо Д. И. Дуднев, РСФСР-эй Госстройн түрүүлэгшын орлогшо, БАМ-ай ахамад архитектор Н. В. Суханов, СССР-эй Науканудай академиин Алас-Дурнын научна түбэй Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Науканудай академиин гэшүүн-корреспондент, Социалис Ажалай Герой Е. А. Радкевич гэгшэд элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн байна.

Удаань конференцидэ хабаадагшад секцинүүдтэ хубааржа, хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлбэ.

«УРАЛМАШ» ГЭЖЭ ҮЙЛЭДБЭРИИН НЭГЭДЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ ПОЛЬШЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ ЭЛЬГЭЭҺЭН

БЭШЭГ

Хүндэтэ нүхэдүүд! Аха дүү Польшодо болоно тухай хэрэгүүд тухай нёдын, телевидени болон радиогой мэдээсэл бүхэниие уралмашайхид ехэл эдьзэлээ хүдэлэнгеэр, һанаа зобонгёор угтана. Үйлэдбэринь доройтон унана, журамынь муудана, политическэ ажабайдалай олохон участогуудта контрреволюци добтолон оронхой, Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулганууд шэнэ хүсэтэйгээр эбхэрнэ. Орон айхабтар ехэ гарза хохидолдо, национальна һандарал хосорхоодо орожо байна.

«Солидарностиин» хүтэлбэриин зээрхэг түримхэйшүүл өөрынгөө съезд гэдэгые социализмда зүрюу харша, Эхэ орондо дурагүйдэлгын сугларалга болгоо. Поляк арадай хүдэлмэришэн ангиин, профсоюзуудай гэшүүдэй аша туһада съезд нэгэшье документ, нэгэшье шиидхэбэри абаагүй. Зүгөөр засаг гартаа абаха, социалис туйлалтануудые усадхаха, Совет гүрэндэ зүрюу харша харата муухай, тухиралга һүйдхэлтэ мэдүүлгэнүүд, эрилтэнүүд олоор табигдаһан байха.

Социализмые, арадай Польшые, Советскэ Союзые хардан гүрдэһэн «Зүүн Европын арадуудта хандаһан хандалга» гэдэгынь харюусалгагүй байлгын үрэ дүн, политическэ харата ябуулга болоно. Хархис хүсэнүүд болон баруунай тусхай албануудаар тухирагдаһан «Солидарностиин» удамаршад, ажал ябуулагшад поляк арадай хуби заяан тухай худалаар һанаата болоҗо байһанаа мэдүүлнэ, социализмда добтолно, манай хани барисаае, социалис оронуудай нэгэдэлые таһалхые хүсэнэ.

«Солидарностиин» контрреволюционно үзэл сурталнууд, гутамшаг муухай хэрэгүүд социалис хани нэгэдэлдэ эсэргүүгээр үзэл суртала һүйдхэлтэ ябуулга бэелүүлхын тула профсоюзые хэрэглэхэ гэһэн һэдэлгэ болоно. Эдэ бүгэдэ Польшын ажалша арадай үндэһэн аша туһада яашье таарахагүй, Эхэ орондоо халуун дуратай полягуудай һанал бодолые, хүсэл эрмэлзэлые яашье элирхэйлэн харуулжа шадахагүй байна. Советскэ Союзда зүрюу ябуулгануудайнгаа түлөө хэһээгдэдэггүй байһаниинь дура гутаана.

Нүхэдүүд! Ангиин талаар аха дүүнэрнай! Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ адхарһан хамтымнай шуһаар батадхагдаһан совет болон поляк арадуудай хани барисаанда, социализмда халдан орохо эрхэ таанадта хэн үгөө юм гээд арад зониие хамгаалагшад гээшэбди гэжэ өөһэдыгөө тоолодог эдэ господанарһаа сэхэ шууд, хүдэлмэришэн ёһоор асуугыт. Польшын гүрэнэй эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ дааһан байдалай түлөө 600 мянга гаран совет солдат амин наһаяа үгөө һэмнай. Ураалай һайн дуранай танкова корпусой, мүн бусад сэрэгэй соединенинүүдэй бүридэлдэ орожо, шэн габьяатайгаар дайлалдаһан үсөөн бэшэ уралмашайхид эдэнэй дунда бии байгаа. Дайнай һүүлээрхи хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ Советскэ Союзай туһаламжаар арадай Польшын хото, тосхонууд үнэһэн тоброг байһанаа һэргээн бодхоогдоо һэн. Танай ороной хүндэ индустриие байгуулгада «Уралмашай» коллектив эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байгаа. ПНР-эй металлургическа предприятинуудта уралмашайхид 50 мянга гаран тонно түхеэрэлгэнүүдые бүтээжэ эльгээһэн юм.

«Уралмашай» туг дээрэхи юһэн орденой дунда Польшын Шэн габьягай дээдэ орденой бии байһандань омогорходогбди. «Катовице» гэжэ металлургическа комбинадые барилгада туһа хүргэһэнэйнгөө түлөө манай нэгэдэл энэ орденоор шагнагдаа һэн.

«Солидарностиин» үүдхэһэн буһалгаануудһаа болоҗо манай бүтээһэн түхеэрэлгэнүүд һаатан зогсохо юм гэжэ Дунда Ураалай ажалшад Польшын захилһнуудые дүүргэхын тула эршэмтэйгээр хүдэлхэдөө, ой ухаандаашье оруулаагүйл. Энэнь бидэнэртэ, хүдэлмэришэдтэ, таарахагүй байна!

Хүндэтэ нүхэдүүд! Мэхэтэйгээр бэелүүлэгдэжэ байһан контрреволюци харата зорилгонуудтай байһанаа элирхэйлжэ, засаг гартаа абахын түлөө нюуса бэшээр тэмсэжэ оробо. Мэхэдэнь бү орогты, бү айгты! Поляк арадай, социалис Польшын дайсадые харгы дээрэһээ хамажа хаягты!

Ангиин талаар манай аха дүүнэр — Польшын хүдэлмэришэд, Польшын Арадай Республикын ажалшад зориг түгэлдэр байһанаа харуулжа, хүсэеэ нэгэдүүлэн, шиидхэхы хэмжээнүүдые абаад, контрреволюциин гутамшаг муухай ааша ябуулгануудта шанга сохилто үгэхэ, социализмын туйлалтануудые сахин хамгаалха байһандань бидэ, уралмашайхид, бүхы совет хүнүүдтэл адли, этигэн найданабди.

«Уралмаш» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй олон мянган хүнһөө бүридэдэг коллективтэ 1981 оной сентябриин 22-то болоһон митинг дээдэ энэ бэшэг абтаба.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ХҮСЭН

«Сельхозхимия» гэжэ шэнэ нэгэдэлэй Кабанскда байгуулагдаһаар жэл хахад шахуу боложо байна. Теэд һая болотор тэрэ Кабанскын «Сельхозтехника» нэгэдэлтэй сүг байһанаа амяараа гаража өөрын үйлэдбэриин бааза түхеэржэ эхилбэ.

Бидэнэр тэрэ баазыень ябажа хараабди. 3 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха томо склад, 1200 тонно аммиачна уһа эюулхэ түмэр гурбан ехэ амһарта тодхогдонхой. Хажуудань хамһабариин байра бии. Тэрээн соо лаборатори, ажал дээрээ үмдэхэ хубсаһа, угааха байра, душ гэхэ мэтэ байхаар хараалагданхай. Эдэ байрашууд тээшэ түмэр замай һалаа татагданхай. Минеральна үтэгжүүлгын склад руу вагонуудһаа ашаа буулгаха ба тэрэнние дахин автомашинануудта гү, али тракторай тэргэдэ тээхэ оньһон түхеэрэлгэнүүд хүдэлгэгдэнэ. Энэ ехэ барилга 1975 ондо захалагдаһан аад, мүнөө хүрэтэр хүсэд дүүргэгдээгүй байһаниинь гэмшэлтэй. Гансал минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй склад хэрэглэгдэнэ. Аммиачна уһа эюулжэ абаха түхеэрэлгэнь бэлэн бэшэ. Энээн дээрэһээ боложо, районой ажахынуудта үгтэһэн энэ үрэжэлтэ үтэгжүүлгэ хүсэдөөр абтанагүй.

Эндэ хэн зэмэтэйб? Нэн түрүүн Кабанскын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй барилга-хабсаралгын управлени тэрэнэй түлөө харюусаха ушартай. Үйлэдбэриин энэ баазые «Сельхозхимия» нэгэдэлдэ тушаажа үгэхэдөө, бии байгаа дутагдалнуудые ямар болзорто усадхаха тухайгаа түс СМУ-гай хүтэлбэрилэгшэд шахаа тангаригаа үгэһэн, актда гараа табижа баталһан юм. Теэд мүнөө тэрэнээ мартажархинхай. Шэнэ нэгэдэлэй эрилтэ табихадань «тушаажа абаһан лэ хойноо өөһэдөө хэгты» гэжэрхидэг болонхой. Барилгада хараалагдаһан 600 мянга гаран түхэриг гүрэнэй мүнгэ гаргашалжархёод, имэ һэнгэргүйгөөр харюусажа байха гээшэ ямаршье хуули ёһоор таарахагүй ааб даа. Тиимэһээ энэ асуудалаар Кабанскын арадай хиналтын комитет хэдэн удаа шалгалта хэжэ, шиидхэбэри абаһан байна. Теэд хубилалта болоогүй. КПСС-эй райкомой болон райсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө хэмжээ абахаар болоо гэжэ һанагдана.

Хэды имэ бэрхэшээлнүүдтэй тохёолдоошье һаа, энэ «Сельхозхимия» нэгэдэлэй коллектив урдаа табигдаһан зорилгонуудаа урагшатайгаар шиидхэжэ байна. Районой томо-томо ажахынуудые агрохимическэ талаар яһала һайнаар хангана. Торфоминеральна холисо бэлдэжэ, тарялан дээрэ гаргаха, шэнэ газар ашаглалгада оруулха, сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха, химическэ аргаар ургасын дайсадтай тэмсэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэриингөө түсэб амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Жэшээнь, түрүүшынгээ жэлдэ эдэнэр 490 гектар газар ашаглалгада оруулһан, 92 мянган тонно торф бэлэдхэжэ, 79,3 мянган тонныень тарялан дээрэ гаргаһан, 1643 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан, 620 мянга гаран түхэригэй бусад хүдэлмэри хэһэн байна. Тиигэжэ бүхы түрэлэй хүдэлмэрээр түсэбтэ даабаряа нилээд үлүүлһэн байха юм. Энэ жэлэйшье 8 һарын туршада хэгдэхэ хүдэлмэри графигһаа түрүүлэнхэй. Шэнэ газар ашаглалгада оруулха, торф болон наг шэбхэ зөөхэ жэлэй түсэб дүрбэн һараар урид дүүргэгдэнхэй. Химическэ аргаар ургаса хамгаалха жэлэй даабари 700 гектараар үлүүлэн дүүргэгдэнхэй.

Ямар аргаар эдэ бүхы амжалтанууд туйлагданаб гэжэ харахала, дүй дүршэлтэйнь танилсахала республикын бүхы районуудһаа «Сельхозхимия» нэгэдэлэй түрүүлэгшэнэр эндэ һаяхана суглараһан байна. Энэ зүблөөн-семинарые республикын «Сельхозхимия» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ А. Д. Моглоев, түс нэгэдэлэй ахамад мэргэжэлтэд хүтэлбэрилөө.

Кабанскын энэ нэгэдэлэй ахамад инженер А. П. Кондратюков, ахамад агроном Н. М. Поломошнов гэгшэд айлшадтаа хэжэ байһан ажалаа харуулаа, тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые яажа дабадаг тухайгаа, саашанхи зорилгонуудаа элиршэлжэ үгөө. Илангаяа торф бэлэдхэдэг хүдэлмэриинь һонирхолтой байба.

Долгое Озеро гэдэг газарта энэ жэлдэ торф малтажа, гурбан ехэ обоохой хэнхэй. Обоохой бүхэнэйнь 300 метр утатай, 20 метр үргэнтэй, 6 метрһээ үлүү үндэртэй. Имэ обоохойдо 10 мянгаад тонно торфоминеральна холисо ороно.

— Урдань жэжэ обоохойнуудые хэдэг байһанаа болёод, мүнөө имэ томонуудые хэнэбди, — гэжэ түс нэгэдэлэй ахамад агроном мэдүүлбэ. — Энээнэй тонно бүридэ 20 килограмм фосфорно гурил, 6 килограмм хлористо кали хүртэхөөр минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдана. Мүн аммиачна уһанай бии байбал, тэрэнэй тонно бүридэнь 20 литрээр шэнгээгдэнэ.

Имэ холисо бэлдэхынгээ урда тээ торфын дээрэ ургаһан ногоое шоройтойнь бульдозероор хамажа абана. Удаань дисктэй лущильник зургаа дахин ябуулжа, торфыень хатаана, минеральна хуурай үтэгжүүлгэ тараана. Хатаһан торфые бульдозертой тракторaар этэрнэ, обоолно. Һүүлээрнь дахин минеральна үтэгжүүлгэ торф дээгүүрээ тараагаад, дисктэй лущильнигаар элдүүрилнэ. Хатаһан торфыень этэржэ абаад, урдахи хүдэлмэри дахин дабтана. Иигэжэ торфые гурба дахин хуулажа абана. Хуулаха бүреэ обоологдоһон торфдоо нормын ёһоор аммиачна уһа сасана. Обоологдоһон торф 60—65 процентһээ ехэ шиигтэй байха ёһогүй.

— Манай нэгэдэлдэ торфтой 80 гектар газар даалгагдажа үгтэнхэй, — гэжэ Н. М. Поломошнов мэдүүлбэ. — Энэ газарта торфын хэбтэшэ 1,5 метрһээ бага бэшэ, зарим тээ 4—5 метр зузаантай юм. Торфые оёортонь хүрэтэр малтадаггүйбди.

Зүб лэ даа. Торфыень хуулажа абаһан газар культиватораар элдүүрилэгдэжэ, олон жэлэй ногоон болон бусад ургамалнууд таригдадаг байна. Энэ жэлдэ 120 гектар имэ шэнэ газар бэлдэгдэжэ, Байгалай ОПХ-да үгтөө. Тэрэниие зүблөөндэ хабаадагшад хараа.

Торфоминеральна холисо бэлэдхэдэг Агафон Нефедович Калашниковай бригадатай танилсаабди. Түс бригадада ДТ-75 түхэлэй 7 трактор даалгагданхай. Эдэнэр бригадна подрядай гүримаар, нарядгүйгөөр ажаллана. Механизаторнууд вагончик соо байрладаг, хамтын эдеэ бэлдэхэ тогоошонтой. Хура бороотой үдэртэ амараа һаа, сэлмэг хуурай сагта суббото, воскресени мэдэнгүйгөөр ажалладаг гүримтэй. Түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө эдэнэр материальна талаар һайса урмашуулагдана.

— Юрэнхыдөө энэ бригадын механизатор бүхэн эршэтэй шангаар ажаллажа, һарадаа 400 түхэриг хүрэтэр түлбэри шан абадаг, — гэжэ нэгэдэлэй ахамад инженер һонирхогшодой асуудалда харюусаба.

Ажалша бэрхэ механизаторнууд түс нэгэдэлдэ олон. Трактористнууд Б. Е. Стансунов, Г. И. Чумаков, А. Т. Бажеев, торф ашадаг экскаваторай машинист В. Н. Иванов, автомашинын жолоошод З. А. Кручкливый, И. Ф. Загибалов болон бусад социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Бухыдөө энэ отделенидэ табяад механизатор, гушаад жолоошод хүдэлнэ.

Эдэнэртэ элдэб түхэлэй 42 трактор, тэрэ тоодо хүсэ ехэтэй — К—700, К—701 түхэлэй 6, Т-100 ба Т-130 түхэлэй 10 трактор, хоёр экскаватор, ашаанай 10 автомашина, аммиачна уһа зөөдэг 5 автомобиль болон үтэгжүүлгэ тарааха, хоро сасаха олон машинанууд даалгагданхай.

Энэ нэгэдэлэй коллектив вагонуудаар ерэһэн ашаае түргэнөөр буулгажа абаха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэдэг болонхой. Ашаа буулгаха хүдэлмэри гурбан халаанда ябуулагдана. Һүниин халаанда хүдэлхэ зарим хүнүүд гаднын коллективһээ хабаадуулагдана. Эндэ ажалладаг хүнүүдэй ажалай түлөөһэн хубилгагдажа, вагонуудые һаатуулангүй, саг соонь буулгажа абагшад материальна талаар урмашуулагдана. Ашаа буулгагшадта түлөөһэгүйгөөр халуун эдеэн бэлдэгдэнэ, хүдэлхэ үедөө үмдэхэ гадар хубсаһан үгтэнэ.

Эдэ бүгэдэнһөө гадна, шэнээр эмхидхэгдэһэн нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ехэ эдэбхи, үүсхэлтэйгээр ажаллана. Твороговско шубуунай фабрикын дэргэдэ арбаад жэлдэ суглараһан нугаһанай ехэ шэбхые эдэнэр бүхыдэнь Кабанскын шубуунай фабрикын тарялан дээрэ зөөгөө. Мүн «Шергинский» совхозой гахайн комплексһоо гараһан шабааһа шабха сугларжа, ехэ нуур болошоһон байгаа. Тэрэниие түсхай насосоор һорожо, РЖТ-16 түхэлэй ехэ амһартатай машинаар бүхыдэнь зөөжэ, совхозой тарялан, сабшалан үтэгжүүлэ.

Теэд эдэ бүхы хүдэлмэри «нюдэ балай» хэгдэдэг бэшэ, харин үтэгжүүлгэнүүдэй бүридэл уридшаһан түсхай лабораторидо шэнжэлэгдэжэ, газарай хүрьһэнэй эрилтэтэй тааралдуулан, хэрэглэгдэдэг гүримтэй. Энэнь зүблөөндэ хабаадагшадта ехэ һургаалтай, туһатай байгаа.

Торф болон бусад үтэгжүүлгэнүүдые зүбөөр хэрэглэһэнэй ашаар үбһэ ногооной, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса нилээд дээшэлнэ. Жэшээнь, торфоминеральна холисо хэрэглэһэн газарта тарянай ургаса гектарай 5—7 центнерээр дээшэлнэ, хүрьһэнэй үрэжэлтэ хубинь нэмэнэ бшуу. Эдэнэр тарялангай гектар бүридэ 60—90 тонно имэ холисо тараадаг байна. Илангаяа хартаабха тариха газарта имэ үтэгжүүлгэ оруулхада эгээн һайн аша үрэтэй гэжэ шэнжэлэгдээ.

Мүнөө үедэ энэ нэгэдэлэй коллектив гурбан газарта торф бэлэдхэжэ байнхай. Бухыдөө 85 мянган тонно торфоминеральна холисо бэлдэхэ түсэбөө эдэнэр 92 мянган тонно до хүргэхэ хүсэлтэй.

— Энэ табан жэлэй туршада торф бэлэдхэхэ хүдэлмэриие промышленна һуури дээрэ гаргажа, тэрээгээр ганса Кабанскын районой ажахынуудые хангаха бэшэ, мүн бусад районуудта вагонуудаар зөөдэг болохо хараатайбди, — гэжэ А. П. Кондратюков мэдүүлээ.

Зүблөөн-семинар дээрэ Буряадай «Сельхозхимия» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ А. Д. Моглоев үгэ хэлэжэ, районуудай нэгэдэлнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүн сосголоод, Кабанскын нэгэдэлдэл адли эбтэй эетэй ажалша бэрхэ коллектив байгуулжа, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бүхы талаарнь амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга замууд, саашанхи зорилгонууд тухай тоогтоо. Илангаяа өөһэдын үйлэдбэриин бааза түхеэрхэ, кадрнуудые һурган бэлдэхэ, ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, социалис мүрысөө аша үрэтэйгөөр эмхидхэхэ хэрэгтэ сугларагшадай анхарал хандуулагдаһан байна.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ҺЭШХЭЛ ЮУНҺЭЭШЬЕ ҮНЭТЭЙ

1980—1981 онуудай ниитын малай үбэлжэлгын үедэ мал ажахын бригада, фермэ, комплекснуудай, мүн адууһа мал үсхэбэрилдэг һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэроссиин социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Хэжэнгын районой «Первомайский» совхозой һү һаалиин Вознесеновкын фермын коллектив 1.000 түхэригэй шангаар урмашуулагдаһан байна.

Вознесеновкын фермын һаалишадай коллективэй гэшүүн болоһоорни арбан нэгэн жэл үнгэрбэл даа. Загарайһаа һаял хада зөөжэ ерээ бэлэйбди. Саг түргэн лэ үнгэрдэг байна. Теэд энэ коллективтэ орожо, нэгэ хүн шэнги эбтэй зетэй байхадаа, өөрыгөө зол жаргалтайда тоолодогби. Дүрбэн басага дахуулжа ерэһэн намайе эндэ хүн бүхэн дүнгэжэ, туһалжа, анхарал энхэрэлээр хүреэлжэ энэ болгоо юм гэхэ байнаб. Иимэ хүнүүдэй һэшхэлдэ би юугээр, хайшан гэжэ харюусалтай байгаабиб? Гансал һайн, үнэн сэхэ ажалаараа. Энэ зорилго минии үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болодог юм һэн. Тиимэһээ эгээ мүнөө һанаһандаа хүрэжэ, нүхэдэйнгөө урдаһаа зоригтойгоор хараха һэшхэлтэй ябахамни урматай байна.

Үнгэрһэн арбадахи табан жэл соо 1671 центнер һү үйлэдбэрилхэ гэһэн хубиингаа түсэбые 1873 центнертэ хүргэн, В. И. Ленинэй түрэһөөр 110 жэлэй ойн хүндэлэлдэ болзорһоонь урид дүүргээд байгаа һэм. Тиигэжэ арбадахи табан жэлэй уда[…]й нэрэ зэргэдэ хүртөөб. 1978, 1979 онуудта дэлгэрһэн социалис мүрысөөнүүдтэ илажа гараһан тухай тэмдэгүүдтэйб. Фермымнай табан һаалишадта, тэрэ тоодо намда «Алтан гарта мастер» гэһэн вымпел 1978 ондо барюулагдаа һэн. Хэһэн, бүтээһэн юумээрээ нүхэдэйнгөө, гүрэн түрынгөө һэшхэл, тэдхэбэри, аша үрыень харюулха гэһэн хүсэлтэй үргэлжэ ябадаг байһандаа иимэ үндэр хүндэдэ хүртөөб гэжэ ойлгодог хүм. Тиигээд ерэхэлээрээ, үнгэрһэн табан жэл лэ намда түрүү һаалишанай нэрэ хүндэ асараа, мэдээжэшье болгоо. Ажал хүдэлмэридөө һайн ябаха гээшэ гэр бүлын, үхи хүбүүдэй — бүгэдын баяр ха юм даа. Тиимэһээ жэлэй дүрбэн сагта намдаа ээлжээгээр хамһалсажа байһан басагадтаа баяр хүргэгшэб.

Байгша оной юһэн һара үнгэржэ байна гээшэ. Урдахи табан жэл соо абаһан эршээ заахашье һуладхаангүй хүдэлхэ гэһэн зорилго хүн бүхэнэймнай урда табигдаһан байгаа. Тиигэһэнэй ашаар манай фермэ 1981 ондо 3800 центнер һү үйлэдбэрилхэ түсэбөө 104,1 процентээр сентябриин 1-дэ дүүргэжэ, гүрэндэ 100 центнерээр ехэ һү худалдаһан байна. Энэ үе соо гурбан һаалишаднай үнеэн бүриһөө 1700 килограмм һү һаагаа. Уялгынгаа ёһоор жэлэй дүүрэтэр 2 мянган килограммда хүргэхэмнай сохом. Би 1981 онойнгоо түсэб хахад жэл соо дабаа һэм. Мүнөө удаадахи жэлэйнгээ даабари бэелүүлхын түлөө оролдожо ябагдана гээшэ. 64 центнерыень мүнөө һаагаад байнаб.

Ерэхэ үбэлжэлгэмнай хатуухан байхаар хүлеэгдэнэ. Үбһэ тэжээл, силос, холимог тэжээл гэхэ мэтэ дура зоргоной байхагүй. Тиимэһээ гар дороо байһан юумэеэ эртээнһээ зүбөөр хэрэглэхэ, гамтайгаар гаргашалха шухала болоно.

Дүрбэ-табан жэлэй саана хара-эреэн үүлтэрэй үнеэдтэй болоо һэмди. Угынь эдэ яһалал ехэ һү үгэхөөр һайн үнеэд аад, арай нэгэ зааха зөөлэн харууһанда дуратай мал гээшэ ха гэжэ тобшолол хэнхэйгшэбди. Тэрэниинь хараадаа абажа, би өөрынгөө харууһанай 19 үнеэндэ шадаал һаа зөөлэнөөр хандагшаб. Хашхарха, ойронь хүрэхэ болоо һаа, мүртэй һү абахагүйш. Эдэ шэнэ үнеэдтэй танилсалгымнай үе үнгэрөө, саашадаа һаалимнай бүхыдөө дээшэлхэ зэргэтэй.

Һаалимнай оньһожоруулагдаагүй байһаар. Агрегадууд тодхогдохонь тодхогдоһон аад, хүсэндөө орожо хүдэлдэггүйл даа. Анха түрүүн 1972 ондо туршагдаһан юм. Удаань 1976 ондо дахинаа туршаад, үнеэдэйнгээ хооһоршоходо, һаалишад баран арсажа эхилээ һэн. Теэд үнеэдэй түрүүшээр хооһорхонь буруу бэшэ бшуу. Тэрэниие тэсээд, туршаһаар туршаа һаа ушартайл байһан байха. Ингээд саашаа яаха байгаа зомбибди, бү мэдэе. Саашадаа гараараа шобторжо һууха саг үнгэрөөл гэжэ нүхэдтөө хэлэгшэб.

Үйлэдбэрилжэ байһан продукциингаа хэм хэмжээе ехэ болгохын, абадаг, хараалдаг түсэб, уялгануудаа дүүргэхын тула социалис мүрысөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ гээшэмнай яахын аргагүй шухала хэрэг. Манай фермын һаалишад үнеэн бүриһөө 2 мянган килограмм һү һааха гэһэн үүсхэлдэ район дотороо түрүүлэн эхи табиһан юм. Тэрээндээ хүрэхын тула анамана оролдогдоно гээшэ. Агапитова, Павлова, Бадулина, Мякотина болон бусад нүхэднай мүрысөөнэй манлайда дабшан ябана. Тиихэдэ манай коллектив Чисаанын совхозой Михайловкын фермын һаалишадтай мүрысэдэг. Даб дээрээ бидэнь илажа ябанабди.

Хара-эреэн үүлтэрэймнай үнеэд дунда зэргээр 4,2 процент тоһолиг һү үгэнэ. Симментал үүлтэрһээмнай доошо бэшэ даа. Гэхэтэй зэргэ, гол дутуу дунда зүйлнай юуб гэхэдэ, һүнэймнай шанар бирагүй байһаар. Мүнөө продукци бүхэнэй шанар һайжаруулха зорилгын табигдажа байһан үедэ муу шанартай һү гүрэндэ худалдажа болохогүй бшуу. Эрхим һаалишадаймнай нэгэн, эрилтэ ехэтэй коммунист В. Ф. Сафроновагаа нёдондо тоо бүридхэгшэ болгоо һэмди. Ороһон сагһаа хойшо тэрэмнай горитой хүдэлмэри хэнхэй гээшэ, хэнэшье. Шэнэ холодильник табюулаа һэн. Тиигэбэшье һүмнай гол түлэб хоёрдохи сортоор абтана. Тиимэһээ энэ талаар хэгдэхэ юумэн үшөөл ехэ гэжэ, хэлэлтэй болоно.

Коллектив соо хүдэлжэ байгаад, тэрээнһээ гадуур байха гээшэ тон буруу гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев хэлэһэн юм. Би профсоюзай фермэдэхи бүлэгэй гэшүүнби, нүхэдни намайе поселково Соведэй депутадаар һунганхай. Тиимэһээ гол хүдэлмэриһөө гадна, ниитын хүдэлмэри таһарнагүй ха юм. Теэд зоной найдал харюулан, бултыень хэжэ үрдихэ, үрдижэ шадаха хэрэгтэй бшуу. Тиигээгүй һаа, юушье туйлахагүйш, арад зондоо ашыень харюулханьшье бэрхэтэй болохо.

Н. ВТОРУШИНА,
Хэжэнгын районой
«Первомайский» совхозой
һаалишан.

БАМ ҮГЭДӨӨ ХҮРЭДЭГ ЗАНШАЛТАЙ

Барилга-хэбсаралгын 581-дэхи поездын коллектив Хойто-Байгалда байрын гэрнүүдые, социально-соёлой болон промышленна объектнүүдые олоор бариһан юм. Түс коллектив бүхы объектнүүдые саг болзортонь, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушаадаг заншалтай. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада едаглахада, даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэһэн лэ байдаг. Нэрэ солонь республикымнай Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэһэншье юм.

Партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ зорюулан абаһан уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлһэнэйнгээ түлөө «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн нэрэ солодо хүртэнхэй.

Дүршэл шадабаритай, үүсхэлшэ хүдэлмэришэд эндэ олон юм. В. Бритиков, А. Бондарь, И. Арутюнян, Г. Гылыков болон бусадай жэшээгээр барилга хэһэн хүдэлмэришэд амжалта туйлаһан лэ байдаг. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ эдэнэр хам оролсожо, һара бүриингөө даабари үлүүлнэ. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэйнгээ даабари 112 процент дүүргэжэ, ехэнхи ажалаа эрхим шанартайгаар бүтээнэ. Комсомол-залуушуулай поездын коллективэй энэ туйлалтануудыень ВЛКСМ-эй ЦК үндэрөөр сэгнэжэ, дамжуулгын Улаан туг, 3 мянган түхэриг мүнгэн шантайгаар һаяшаг барюулба.

— Бидэ байгша оной даабари ноябриин 7-до дүүргэхээр шиидэнхэйбди, — гээд, түс поездын начальник В. А. Скарга мэдүүлнэ. Түрүүшүүлэй үгэдэ найдахаар.

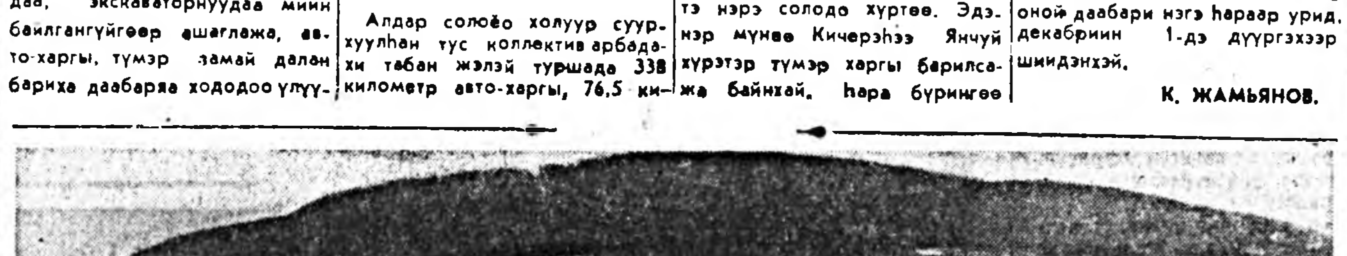
ХАБАЯА ХАРУУЛНА

«З а п БАМстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 138-дахи колоннын барилгашад социалис мүрысөөндэ тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, эгээл үндэр бүтээсэ туйлаха гэжэ эрмэлзээнэ. Автомашинануудаа, трактор болон бульдозернуудаа, экскаваторнуудаа миин байлгангүйгөөр ашаглажа, авто-харгы, түмэр замай далан бариха даабаряа хододоо үлүүлэн дүүргэнэ. Түс коллектив 90 процент ажалаа бригадна аргаар бүтээдэг байха юм. Шэнэ онол арга амжалтатайгаар хэрэглэһэн дээрэһээ эдэнэр барилгын үнэ сэнгые хямдаруулна, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлнэ.

Алдар солоёо холуур суурхуулһан түс коллектив арбадахи табан жэлэй туршада 338 километр авто-харгы, 76,5 километр түмэр замай далан барижа, 10 миллион 114 мянган кубометр хайр шорой зөөһэн байна. Партиин XXVI съездэдэ зорюулан абаһан уялгаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, «КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ солодо хүртөө. Эдэнэр мүнөө Кичерэһээ Янчуй хүрэтэр түмэр харгы барилсажа байнхай. Һара бүриингөө даабари 12—15 процентээр үлүүлнэ. Байгша оной найман һарын даабариһаа гадуур 320 мянган түхэригэй барилга хэжэ, бэшэнэй дундаһаа онсо шалгарба.

Түрүү жолоошод А. Воронков, М. Довгаль, О. Кригер, бусад бэшэндээ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. 138-дахи колоннын коллектив байгша оной даабари нэгэ һараар урид, декабриин 1-дэ дүүргэхээр шиидэнхэй.

К. ЖАМЬЯНОВ.

Үдэр ерэхэ бүри Байгал-Амарай түмэр зам ута боложо байна. Эдэ үдэрнүүдтэ Тындэһээ Чара хүрэтэр түмэр зам эршэмтэйгээр баригдажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Усть-Нюкжа—Олекмо гэжэ участок дээрэ рельснүүд табигдана; В. А. Шпеньковой хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригадада прораб Владимир Юдин БАМ-ай һүлдэ-түлхюур барюулжа байна;

ТАСС-ай фотохроника.

НӨӨСЭНҮҮДЭЙ АШААР

«Колхоз, совхозуудта тэжээл үйлэдбэрилгые түсхай һалбариин шэнжэтэй болгохо. Өөһэдөө бэлэдхэһэн үбһэ тэжээлээр ажахынуудые хангалгада онсо анхаралаа хандуулха». (Гол шэглэлнүүдһээ).

Ленинградска областиин «Пашский» совхоздо сенаж ба силос дараха шэнэ түхеэрэлгэнүүд ашаглалгада үгтэбэ. Эндэхид ногооной хоёрдохи ба гурбадахи ургаса хуряажа байнхай. 25 мянган толгой эрэ бурҮу жэл соо тэжээхэдэ хүрэхэ үбһэ бэлэдхээд, үшөө 2 мянган толгой мал шахан таргалуулха нөөсэ байгуулна.

Ороной баруун-хойто хубида мал ажалай эгээн томо комплекстой түс ажахы тэжээл үйлэдбэрилхэ талаар түрүү һуури эзэлдэг юм.

Үнгэрһэн табан жэлдэ ажахы мал шахан таргалуулгын арга боломжые хоёр дахин ехэ болгоод, сенаж, силос, үбһэ ба витаминтай гурил ехээр нөөсэлхын тула эртээнһээ һанаагаа табиһан байна. Эндэ дүрбэ мянга шахуу гектар газар һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлээ.

—Тэжээл бэлэдхэдэг бүхы отрядууд бригадна подрядай аргаар хүдэлдэг, — гэжэ совхозой директор Социалис Ажалай Герой Л. Павловский хэлэнэ. —Тиихэдэ механизаторнуудай ажал гансал эсэсэй үрэ дүнгүүдээр бэшэ, харин малай мяха худалдалгаһаа ороһон ашаг олзоһоо түлэгдэдэг юм. Эдэ бүгэдэ ногоон тэжээлэй шанарые һайжаруулхын түлөө тэмсэлые урмашуулаг байна.

Механизаторнууд өөһэдынгөө участогуудай ёһотой эзэд болонхой. Тэжээл үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэришэдтой тэдэнэр хэлсээ баталба. Хамтаараа оролдожо үбһэ сабшалгые түргөөр түгэсхөө. Харин энэнь ногооной шанарые һайнаар нүлөөлнэ. Холимог тэжээл үйлэдбэрилдэг цехые хангадаг бригаданудшье ажахын тоосооной үндэһөөр ажалладаг.

«Пашский» совхозой ажалшадай жэшээгээр Ленинградска областиин мал шахан таргалуулгын бүхы найман ажахы тэжээл ехээр үйлэдбэрилхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлбэ. Табан жэлэй һүүл тээшэ арба мянга шахуу гектар газар һайжаруулан ашаглахаар хараалагдана. Тэрээн дээрэһээ абаха ургаса мүнөөнэйхиһөө гурба дахин олон — зуун мянган үсөөн бэшэ эрэ хашараг жэл бүри шахан таргалуулха олгохо байна.

С. ФОНАРЕВ,
ТАСС-ай корр.

Волков,
Ленинградай область.

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРААДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

МАНАЙ НАНГИН УЯЛГА

...орооһо тарэя ...автотран... ...хүдэлмэ... ...ажалшад ехэ ...жо... ...олон... ...үедэ ... ажалай, ажабайдалай асуудалнуудта совхозой дирекци һайн анхарал хандуулдаг юм. Тиимэһээ бусад ажахынуудта хүдэлэлсэһэн жолоошодойхидо орходоо тэдэнэй ажалай бүтээсэ һураггүй дээгүүр байдаг.

Тэрэшэлэн Тельманэй нэрэмжэтэ совхоз, «Эрдэм» колхозойхидой һүүлэй үедэ хүдэлмэришэдтэмнай һайн эрхэ байдал олгодог болоһонинь һайшаалтай. Жолоошодто һайн байра түхеэрэгдэнэ, үнэгүй аад, үлэтэй эдеэ хоол столоводо бэлдэгдэнэ.

Гэр бүлэһөө холо ошожо хүдэлхэ болоһон жолоошодто анхарал хандуулхада, тэдэнэй олонхинь журамтайгаар, оролдосотойгоор ажаллана. Жэшээлхэдэ, силос даралгын үедэ жолоошод Сергей Коломин, Николай Суслов, Михаил Павлов, Сергей Дубинин, Михаил Власов гэгшэд Кировэй нэрэмжэтэ совхозой дирекциин зүгһөө мататаалда хүртэһэн байна. Тэдэнэй оролдолгоор комбайнууд нэгэшье зогсонгүй хүдэлгэгдөө.

Манай шефтээ абаһан ажахы овощ ургуулдаг шэглэлтэй юм. Суглуулагдаһан овощние саг болзортонь огородһоо абаашаха шухала. Ургасаяа гутаангүйгөөр тушааха хэрэгые бидэнэр хангадагбди.

Бидэнэр, шефүүд тус совхозойхидтой үгөө ойлголсожо, хани барисаанай оршон байдалда хүдэлнэбди. Туһаламжын ажал тухай түрүүлэн тодорхойгоор зүбшэн хэлсэнэбди. Овощ тушаахаар город ерэһэн автомашинын хооһоор һөөргөө бусахагүйнь тула ажахыдаа хэрэгтэй ашаа асаруулха арга боломжо совхозой дирекци эртэнһээ хараалдаг болонхой. Тиигэжэ хүдөөгэйхидэй гүйлтэ, захилые болзор соонь дүүргэхэ гэжэ оролдонобди.

Зүгөөр районой зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд тэдэнэртэ туһалхаяа ерэһэн хүдэлмэришэдтэмнай бүтээсэтэй ажалай бодото эрхэ байдал олгохо асуудалда горитой анхарал хандуулдаггүй гэжэ сэхыень хэлэхэ байнаб. Тусхайлбал, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо туһалхаяа ошоһон хүдэлмэришэднай гомдолтойгоор бусадаг. Ушар юуб гэхэдэ, автомашина харууһалалгын техническэ эрхэ байдал олгогдоногүй, жолоошодто таарамжатай байра түхеэрэгдэнэгүй. Илангаяа ажахыһаа холо газарта үбһэ тэжээл бэлдэхэжэ байһан манай жолоошодто анхарал оройдоошье хандуулагданагүй. Тэдэнэртэ тодорхой дэабаришье үгтэдэггүй байна.

Ашаа тээдэг туһалагшад жолоошодто аргагүй хэрэгтэй. Иимэ туһалагшадай дуталдахада, автотранспортын ажал һаатана, жолоошодой урма хухарна. Колхоз, совхозуудта туһалхадаа, бидэнэр тэндэхи ажалай эмхидхэлээр, хүдэлмэриинь журамаар һонирходог гээшэбди. Тобшоолон хэхэдэ, техникэ түгэс зарим ажахынууд, жэшээлхэдэ, Карл Марксын, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд өөһэдынгөө автомашинануудаар, нютагайнгаа жолоошодой кадрнуудаар үйлэдбэриингөө хэрэгые хажууһаа туһаламжагүйгөөр бүтээжэ шадаха аргатай. Теэд эдэ ажахынуудта, минии һанахада, транспортын ажалай эмхидхэл, автомашина зүбөөр харууһалан ашаглалга мүнөө үеын эрилтэдэ харюусанагүй. Машина бүхэн дүүрэн ашаглагданагүй. Машинануудай эбдэрхэ, һандарха ушар олон, гүйсэдөөр ашагдаагүй хооһон гүйлгэлтэ мүн лэ юрын ушар мэтээр үзэгдэдэг. Хубиин хэрэгээр машина эдлэхэ, архи намнаха ушарнууд бии. Адли түхэлэй автомашинын тоннокилометрые манай предприятиинхитай сасуулаад үзэхэдэ, эдэ колхозуудай транспорт ашаглалга 10 процент доогуур байна.

Шефүүдэй туһаламжын колхоз, совхозуудта тон хэрэгтэй байһаниинь арсалтагүй. Иимэ туһаламжа арга боломжоороо үзүүлхэ гэжэ оролдонобди. Гэбэшье шефүүдтэ найдаад, гараа бараад һуужа болохогүй бшуу.

С. ЛУКЬЯНОВ,
«Трансcельхозтехникын» Сэлэнгын транспортна предприятиин эрхилэгшэ.

...ГЭР СЭДЬХЭЛ

...элүүр энхэ байдал сахиха, элдэб үбшэнһөө ...һэргылхэ нангин уялгатай мэргэжэлтэдые хэн ...дулаан үгэнүүдээр дурдадаггүй гээшэб. Бүхы ...аа, һанал бодолоо, сэдьхэлээ зорюулжа, хэ... унтаха нойргүй хүдэлжэ ябадаг фельдшер... байха. Эгээл иимэ хүнүүдэй нэгэн Загарайн ...Мухар-Талын фельдшерскэ пунктые даагша Люд...новна Маслова болоно. Тэрээнтэй танилсажа ...ушар намда тудалдаһан байна.

...съездын нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи от...баанай хэрэгээр хүрэжэ ерэһэн байгаабди. Люд...новнае һурагшалхадамнай, тэрэ ажалаараа ...Хандагатайн участково больница ошоһон бай... фельдшертэй сугтаа хүдэлдэг санитарка Ве...а Павлова:

...шье сагта ерэхэнь мэдэгдэнэгүй. Үглөөгүүр эр... машина барижа ошохо ёһотой һэн. Зүгөөр ...р ерэхэ бэээ. Мүнөөдэр графигайнгаа ёһоор ...нууд дээгүүр ябаха байгаа, — гэбэ.

...а Людмила Степановнашье ерэжэ, тэрээнтэй ...хозой түбһөө холо бэшэхэнэ оршодог гахайн ...бди. «Нам тухай бэшэжэ яахатнай гээшэб ...най фельдшер Екатерина Филипповна ту...һатнай, би ехэ баярлаха байгааб. Одоол тэ...аар хүдэлдэг, хүн зонойнгоо дунда хүндэтэй... алтайшье хүн юм лэ. Би Екатерина Филиппов..., һургаал абажа хүдэлдэг хүнүүдэй нэгэнби. ...ажалда яһала туһалаа, хэды һайн һайхан ...баринуудые үгөө гээшэб...» — гэхэ мэтээр ...нэшэ нүхэр тухайгаа залуу эхэнэрэй омогор... хөөрэжэ ябахада баярлахаар байба.

...улаан буланда ажалшадые урижа, «Архи ...ихэхэ» гэһэн лекци уншаба. Гахайшадай бэеын ...е бултыень мэдэхэ байба. Заримыень шалгажа, ... фельдшерскэ пунктдаа ерэхыень урина. ...а, гэр, хорёо доторхи ариг сэбэрэй хэр зэргэ ...байһанааршье Людмила Степановна һонирхобо. ...р бүлынгөө долоон басагадай эгээл ехэнь бай..., ганса эхын альтан дээрэ хүн болохо гээ... ааб даа. Тэрэ хара багаһаа таршагархан бэе...үбдэжэ ябадаг һэн. «4 класс дүүргэтэрээ элүүр ...ка ябаһанаа һананагүйб. Нэгэтэ ехээр үбшэ...ницада хэбтэхэдээ, Юрий Германэй ном ун...шалээ ехээр хүдэлжэ, унтангүй хонохоодоо, да...дуршоо бэлэйб. Тэрэ ном соо хирургнуудай ...р ажал хүдэлмэри, тэдэнэй ажабайдал тухай ...байгаа һэн», — гээд, хайшан гэжэ медик оо...эй байһан тухайгаа хөөрэбэ.

...р врач болохо хүсэлынь амар заяа үгөөгүй. ...дүргэһэнэйнгээ һүүлээр Хяагтын медицинскэ учи...ищо, Тэрэнээ 1970 ондо амжалтатайгаар дүүр...зрайн райондо эльгээгдэбэ. Харин Загарайн ...а Людмила Степановнае Мухар-Тала гэжэ хэ... айл зонһоо бүридэһэн, районой түбһөө холо ...г эльгээгдэхэдээ, хоёр-гурбан жэлэй туршада ...ал хүдэлмэритээ һайнаар танилсахаһаа гад..., дүүнэртээ туһалхаб гэжэ баяртай ябаа. Тии... медицинскэ институтда орохо хүсэлөө сээ...орто хадагалжа, балшар наһанһаа дурлажа ...мэргэжэлээрээ хамсыгаа шуун хүдэлжэ эхилээ.

...ай Людмила Степановна хүнэйл түлөө орол...ар, болодог һаань, зүрхөөшье ходолоод үгэ... болохоор хүн даа, — гээд нютагаархидынь ...хөөрэлдэдэг. Тэрэ хүдэлжэ эхилһэн түрүүшын... шуһаяа миингээр үгэдэг донор болоһониинь ...гэршэлнэ.

...фельдшер 340 хүнүүдэй, тэрэ тоодо 81 үхи...үүр энхые сахина. Һарадаа дүрбэ дахин һүнэй ...ара, эбэртэ бодо малай гүүртэ, гахайн фермэ ...видой нооһо хяншалалгын пунктаар, мүнөө нии... тэжээл бэлдэжэ байһан ажалшадай бригада...үүр ябажа, бэеынь элүүр энхые шалгажа үзэхэ... элдэб үбшэнһөө һэргылхэ талаар хөөрэлдөө...гэргэдэг байха юм.

...зура, тэрэ малшадай байра бүхэндэ «элүүр эн...», аптечкэнүүд, санбюллетеньнүүд, туһатай ...эй хуудаһануудые гоё һайханаар шэмэглэн һа...олилжо байдаг.

...а Степановнагай хэхэ ниитын, гэр бүлын ажал ...Тэрэ хоёр үхибүүдэй эхэ юм. 1973 оноһоо Дээдэ...ельскэ Советэй депутат, Мухар-Талын эхэнэр...едэй болон түрэлхидэй комитедэй түрүүлэгшэ... эхэнэрэй эсэшэ сусашагүй ажал хүдэлмэрине ...ов Хүндэлэлэй грамотанууд, баяр хүргэһэн бэ...шаршалганууд гэршэлнэ.

...ан тээ, сэнхир тэнгэриин уужамаар бүхэли ...эсэһэн наранай арюундаа орожо амарха үеэр, ...Степановна баһал эсэнги, гэр тээшээ алхал... уулзаһан хүн бүхэн байжа, тэрэнэй уян зөө... мабол адхаад үнгэрдэг заншалтай. Тэдэнэй ба...аар яларһан нюдэдые харахадаа, дэмы ажа..., хүн зоной аша туһын хэрэгтэ бүхы сэдьхэл ...шээл оролдолгоёо зорюулааб гэһэн уярма, ур...эдэрэлдэ тэрэ хододоо абтадаг юм. Тиихэдээ ...эһэнээ мартажа, толгойгоо омогоор өөдэнь үр...аяа түргэдхэн, саашаа гэшхэлхэ зуураа, үг..., бүтээхэ хэрэгүүд тушаагаа шэбшэжэ эхилдэг.

Г. РАДНАЕВА.

Партиингаа XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон республикымнай ажалшад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ үбһэ, тарянай баян ургаса абаха, ниитынгээ адууһа малда бардам тэжээл бэлдэхэ талаар ехэхэн оролдолго гаргана. Теэд энэ жэл хүйтэн хабар, хура бороо багатай халуун зун байжа, ургасын гараса олонхи ажахынуудта бирагүй байгаа.

Гэбэшье зунай һүүл багаар ороһон хура бороон таряа, ногооной ургасые нилээд һайжаруулаа. Ажахы бүхэндэ байгаа арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэн, шадаал һаа ниитынгээ малда тэжээл ехээр бэлдэхэжэ абахын түлөө республикымнай ажалшад бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байна. Манай газетын редакцида үдэр бүри орожо байгаа бэшэгүүд энээниие эли тодоор харуулна.

«Тэжээл бэлдхэлгэдэ—онсо анхарал» гэһэн уряа доро Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой ажалшад туха сүлөөгүй хүдэлжэ байна, — гэжэ тус ажахын фуражир А. Тапхаев манай газетэдэ бэшэнэ. — Энэ жэлдэ манай совхоз түсэбэй ёһоор 12 мянган центнер үбһэ, 6 мянган центнер сенаж, 20 мянган центнер силос бэлдэхэ ёһотой. Энэ ган гасуурта жэлдэ малай тэжээл элбэгээр бэлдэхын тула ехэ оролдолго гарганабди. Мүнөө үедэ совхоз соо арбаад мянган центнер үбһэн хуряагдаад, 6 мянган центнер сенаж, гурба үлүүтэй мянган тонно силос дарагдаад байна.

«Ганса үбһөөр малаа тэжээхын аргагүй. Илангаяа шэмэтэ тэжээл, орооһо таряанай зүйл фермэ, отара, гүүртэнүүдтэ тон хэрэгтэй. Ажахыдамнай дүн хамта 3500 тонно силос дарагдаад байна. Силос даралга үргэлжэлһөөр. Эдеэшэгүй таряанай зарим хубинь шэмэтэ тэ...

БЭШЭГҮҮДЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

ХАЛУУН ХАҺА

жээлдэ хуряагдана. Мүнөө зургаан комбайн хүдэлгэгдэнэ. Үшөө 5 агрегат шэмэтэ тэжээл бэлдхэлгэдэ хабаадаха юм», — гэжэ Сэлэнгын совхозой ахамад агроном Б. Харульчеваи эльгээһэн бэшэг соо уншанабди.

КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй болон Министрнүүдэй Соведэй Хандалгада харюу болгон, республикымнай колхоз, совхозуудай малшад тэжээл бэлдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Захааминай районой Хамниин совхозой эбэртэ малай гүүртые даагша С. Тогмитов нигэжэ бэшэнэ: «Малдаа элбэг тэжээл бэлдхээгүй һаа, ажалдаа амжалта түйлахань бэрхэтэй. Тиимэһээ би гэр бүлэ, үхибүүдээрээ гүүртынгээ үбһэ өөрөө абадаг гээшэб. Жэл бүри 1100 — 1300 центнер һайн шанартай үбһэ бэлдхэдэгбди. Мүнөөшье жэл урдынхиһаа бага бэшэ үбһэ соможо абаха гэһэн зорилго урдаа табяад, оролдожо байнабди».

Ниитын адууһа малда тэжээл бэлдхэхэ хэрэгтэ республикымнай промышленнэ предприятиин, барилгын болон бусад организацинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүд эдэбхитэйгээр хабаадана. «Түмэр замай Горхоной 18 дахи дистанциин хүдэлмэришэд Загарайн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо жэл бүри тэжээл бэлдхэлгэдэнь туһаламжа үзүүлдэг һайн заншалтай болонхой. Энэ жэлшье тэндэһээ ерэһэн 12 хүн Ехэ-Горхон гэжэ газарта 70 гаран гектар сабшалан сабшажа, 600 центнерһээ үлүү һайн шанартай үбһэ һүрилөөд, колхоздо тушаагаа. Тэрэшэлэн Горхоной леспромхозой коллектив тус колхоздо 500-гаад центнер үбһэ һүрилөөд байна», — гэжэ хүдөө бэшэгшэ Р. Ширабон соносхоно.

Хүдөө нютагта тэжээл бэлдхэлгэтэй хамта таряа хуряалга, хартаабха малтална эхилээд, жэгдэ ябажа байна. «Еланский» колхозой комбайнернууд Бэшүүрэй район дотор бусадһаа түрүүлэн таряа хуряалгадаа ороо юм. Комбайнернууд Николай Георгиевич Корытов, Виктор Матвеевич Поздняков, Антон Васильевич Авдеев гэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ хэдэн зуугаад тектар таряа хадаад байна. Мүн тус районой «Рассвет» колхозой механизаторнууд таряагаа хуряажа эхилэнхэй. Комбайнернууд Василий Осипович Васильев Николай Петрович Пантелеев хоёр түрүүшын үдэрһөө үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарна гэжэ Н. Митыповагай бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Энэ жэлэй ургаса хуряалга ба тэжээл бэлдхэлгые саг соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые хүсэдөөр оруулая гэһэн тарялан дээрэ ажалладаг бүхы хүнүүдтэ Бэшүүрэй районой XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхозникуудай болон мэргэжэлтэдэй Хандалга манай газетэдэ һаяхан толилогдоо. Эдэнэй жэшээгээр республикымнай колхоз, совхозуудта социалис мүрысөөнэй ямараар дэлгэржэ байһан тухай газетэмнай дэлгэрэнгыгээр харуулха. Тиимэһээ хүдөөгэй бүхы ажалшадые, механизаторнуудые, мэргэжэлтэдые, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдые, уншагшадаа энээн тухай газетымнай редакцида бэшэжэ байхыетнай уряалнабди.

Намар хүдөөгэй ажалшадай тон харюусалгатай халуун хаһа гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ үедэ тэжээл бэлдхэлгэһээ, ургаса хуряалгаһаа гадна намарай паар хахалагдана, малнууд зунай бэлшээриһээ гаргагдана, үбэлжэлгэдэ бэлдхэл, эхэ хонидые үрожүүлгэ ябуулагдана. Эдэ шухала кампанинуудые саг болзортонь, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гээшэ тон шухала. Манай газетэ, бүхы хэблэлнүүдтэй хамта эдэнэй ябаса тухай номер бүхэндөө дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ байха. Ганса коллектив, түрүүшүүлэй амжалта, түйлалтанууд, түрүү дүй дуршэл тухай бэшэгдэхэ бэшэ, баһал дутуу дунданууд хурсаар шүүмжэлэгдэхэ ёһотой. Энээндэмнай хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, газетымнай эдэбхитэд ехэ туһа хүргэхэ бэзэ гэжэ найданабди.

Мүнөө сабшалан, поли дээрэ, фермэ, отара, гүүртэнүүдтэ хүдэлжэ байгаа колхозой гэшүүдтэ, совхозой хүдэлмэришэдтэ сүлөө саг байхагүй. Тиимэһээ соёлой, худалдаа наймаанай, медицинын, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд тэдэнэй эрилтэнүүдые хангахын түлөө ехэ оролдолго гаргаха зорилготой. Хүдөөгэй ажалшадай эрилтын ямараар хангагдажа байһан тухай манай газетэ ходо бэшэнэ, бэшэхэшье байна. Тиимэһээ энээн тухай материал эльгээжэ байгыт гэжэ таанадтаа ханданабди.

Хүдөө ажахын шухала кампанинуудые саг болзортонь, эмхитэйгээр үнгэргэхын, газар тарялангай, мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула республикымнай ажалшад оролдожо байна. Гүрэн түрын удха шанартай энэ хэрэгтэ бүхы газетэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, хүдэлмэришэд, хүдөө бэшэгшэд, хэблэлэй эдэбхитэд хүдэлмэреэ һайжаруулан, хубитаяа оруулха уялгатай.

БЭРХЭ ЖОЛООШОН

Валерий Бадмаев һаяхана 25 наһатай болоожо ябаһан ажалша бэрхэ хүн юм. Тэрэ түрэһэн Санага нютагайнгаа хүн зоной дунда ехэ хүндэтэй, «бэрхэл хүбүүн даа» гэжэ дэмы хэлүүлдэггүй. Валерий дунда һургуули дүүргэжэ, түрэл совхоздоо үлөөд хүдэлжэ эхилһээр түрүүшүүлэй нэгэн болоожо магтуулаа юм. Совет Армиһаа бусажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр механизаторай мэргэжэлтэй болоод хүдэлөө.

Урагшаа һанаатай залуу хүбүүе совхозойнь хүтэлбэрилэгшэд зургаан жэлэй саада тээ шоферой курсада эльгээгээ бэлэй. Тэрэ гэһээр Валерий автомашинын жолоошоноор хүдэлнэ. Мүнөө тэрээндэ ГАЗ-53 түхэлэй ашаанай шэнэ автомашина баалгаабажа үгтэнхэй. Залуу жолоошон элдэб янзын ашаа Зэдын станциһаа, Улаан-Үдэ городһоо жэлэй дүрбэн сагта үдэр, һүни гэлтэгүй шэрэнэ.

— Трактор, автомашинада олон жэлэй туршада хүдэлөөшье, тэдэнээ һайн шудалааб гэжэ һананагүйб. Оньһон техникэ бүри һайнаар шудалжа, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхын тула саашадаа һураха зорилготойб,—гэжэ Валерий хөөрэнэ.

Зүб даа, Залуу хүн иимэл эрмэлзэл, зоригтой байха ёһотой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жолоошон В. Бадмаев.

Д. БАЛДАНОВАЙ фототекст.

СУУТА ОГОРОДШОН

Намарай сэлмэг дулаахан нэгэ үдэр. Хэжэнгын районой «50 лет Октября» совхозой 1-дэхи отделениин огород дээрэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, овощ ургуулдаг звеногой гэшүүд унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүи хүдэлжэ байба. Тус звеное районой суута огородшон Анна Демьяновна Вишнякова хүтэлбэрилдэг.

Анна Демьяновна хорёод жэлэй туршада овощ ургуулдаг звеное хүтэлбэрилжэ ябана. Баян дүй дүршэлтэй болоһон огородшон жэл бүри үндэр ургаса абана. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл огородойнгоо талмайн гектар бүриһөө 666 центнер овощ абажа, районсоогоо түрүүлжэ гараа бэлэй. Түсэбынь 480 центнер байһан юм. Энэшье жэл огородой поли дээрэ һайн ургаса гаранхай. Эшээ даран надхаһан помидорнууд, нэгшэгэр эшэтэй репэ, мангир, морхооб, мантан томо капуста гэхэ мэтэ эрьеһэн тээшэ харагдана.

— Огородой эдеэ гүрэндөө тушаажа эхилэнхэйбди. Энэ жэл 480 центнер овощ худалдаха түсэбтэйбди. Тэрэнээ 700 центнертэ хүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, хүдэлжэ байнабди, — гэжэ суута огородшон хөөрэнэ.

Анна Демьяновна «Ажалай габьягай түлөө», «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо» гэһэн медальнуудаар, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр, Хүндэлэлэй хэдэн грамотануудаар шагнагданхай. Коммунис ажалай ударник сельскэ Советэй депутат юм. Тэрэнэй 4 үхибүүд бултадаа түрэл совхоздоо эрхим һайнаар хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Огородшод А. Д. Вишнякова, Л. С. Маслова, А. Ф. Хвойницкая поли дээрэ. 2. Суута огородшон А. Д. Вишнякова.

М. БАЛДАНОВАГАЙ фототекст.

АНХАРХААР АСУУДАЛ

ЯБАГАН ХҮНҮҮДЭЙ ХАРЮУСАЛГА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Ябаган хүн хадаа харгы замууд дээрэ тохеолдодог усалда олонхи ушарта ороһон байдаг гээшэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй зариманиинь дүрим эбдэжэ, тархиингаа хазайһан тээшэ харгы хүндэлэн гарадаг гү, али дүтэ ябаһан транспортын урдуур үрдин гүйхые һэдэдэг ха юм. Тиигэжэ ябаһаар гай тодхор татана, гүрэнэй транспорт аварида оруулна гээшэ.

Харгын дүрим соо ябаган зоной харгы хүндэлэн гараха тусгаар газар бии гээд сэхэ хэлэгдэдэг. Зүгөөр энэниие баримталха дурагүйшүүл усалда ороно. Заримдаа жолоошод ябагалхадаа, баһал юрын лэ хүнүүдтэл адли харгын дүрим эбдэжэрхидэг юм. Бидэнэр, жолоошод иимэ юумэнэй болохогүйн тула харгын дүрим эбдэгшэдтэй тэмсэхэ, ойлгууламжын хүдэлмэри таһалгарнагүй ябуулжа байха нангин уялгатай гээшэбди. «Волга» машинын жолоошон Сиротенко гэгшэ Улаан-Үдын «Победа» проспектээр үнгэржэ ябаха үедөө, харгы дээрэ гэнтэ бии болоһон эхэнэрые дайражархиһан байгаа. Буркоопсоюзай столоводо хүдэлдэг Е. В. Иванова тэмдэггүй газараар харгы гаталжа ябаһаар хүндөөр гэмтээ һэн. «Москвич» машинын жолоошон Антипов гэгшэ Хяагтын тракт дээрэ Даниловтанай бүлые дайраһан юм. Даниловтан машина харамсаараа гэнтэ харгы дээрэ гүйжэ гараад, гараа үргөө ха. Хурдаар гүйлгэжэ ябаһан жолоошон машинаяа түр зуура зогсоожо үрдингүй, тэрэ хоёрые дайража, хүндөөр гэмтээһэн байгаа. Мүн автомашинын жолоошон Кейздаров 1905 оной революциин гудамжада һогтуу Брижатын гэгшые дайраа. Гагаринай үйлсэдэ ажаһуудаг тэрэ хүн тэмдэггүй газараар харгы хүндэлэн үнгэрхэ һэдэлгэ гаргахадаа, баһал хүндөөр гэмтэһэн байба.

Эдэ баримтануудые юундэ дурдаха, тоолохо болонообиди гэхэдэ, эдэнэр өөһэдөө харгын дүрим баримталангүй ябаһаар гэнэ усалда орожо, машинануудташье хохидол ушаруулһан байха юм. Эндэ ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд харгын дүрим эбдэһэн ябаган зониие багаар хэлэдэг, ялада үсөөн хүниие оруулна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ жолоошон хадаал гэм зэмэтэндэ тоологдон, хэдэн һараар гү, али жэлээр машина жолоодохо эрхэһээ хаһагдаха баатай болодог, яла түлэдэг гээшэ. Бидэнэй һанахада, зорюута харгын дүрим эбдэгшэдтэй ёһотойл гэгшын шанга тэмсэл хэхэ, үйлсэ гудамжануудтаа гай тодхор татангүй, жолоошодой али замаа паннаар, амгалан мэндэ үргэлжэлүүлхын хойноһоо оролдохо, эрмэлзэхэ болонобди.

Сэхыень хэлэхэдэ, харгын дүрим эбдэһэн ябаган зониие жолоошодые гэмнэһэндэл адляар коллективэйнь суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, зэмэтэй хүнүүдыень хэзээхэ саг ерээ ха гэжэ һанагдана. Жэшээлхэдэ, үйлсэ, харгы дээрэ элдэб ааша гаргагшадые хэлэхэ, зэмэлхэдээ, социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлһэн байбалнь, тэрэниинь хаһаха гэхэ мэтэ хэмжээ ябуулта харасалхада һайн ... һээ гадна, харгын дүрим эбдэһэн хүндэ жэлэй дүн гаргахада үгтэхэ ёһотой мүнгэн шан, бэлэгүүдһээнь хаһадаг болоо һаа, бүришье һайн байха һэн. Юуб гэхэдэ, харгын дүрим эбдэһэн жолоошон бүхэн иимэ хэһээлтэдэ ородог ха юм. Иимэ хэмжээ ябуулганууды харалһэ болоод эмхидхэдэг болоо һаамнай, ябаган хүнүүдэй харюусалгань улам дээшэлхэ, үйлсэ гудамжануудта, мүн харгын захаар журам сахигдадаг болохол һэн ха.

Гансашье иимэ хэһээлтын хэмжээгээр энэ хэрэгые гүримшүүлжэрхихэбди гэжэ һанаха буруу ааб даа. Нэн түрүүн, ойлгууламжын хүдэлмэриие хэзээ хэзээнэйхиһээ үргэдхэхэ шухала.

Юрэдөөл, тобшолон хэлэхэдэ, имагтал жолоошод ябаган хүниие хүндэлхэ, тэдэниие аюулһаа зайсуулха гэжэ оролдожо, шэбшэжэ ябаха бэшэ, харин ябаган зон өөһэдөө жолоошоной хүнгэн бэшэ мэргэжэлтэйе ойлгохо, тэдэниие хүндэлхэ, аюулда оруулхагүй гэжэ эрмэлзэхэ ёһотой болоно бшуу.

И. КОНДРАТЬЕВ,
республикын хэлхээ холбооной автобазын ахалагша инженер.

«БУРЯАД ҮНЭН» ...етэдэ бэшэһэнэй һүүлээр

...ЗАГАТЫНХИД ЮУНДЭ ГОМДОНОБ?

...районой Инзагата нютагта ажаһуугша Д. Доржиевай, ...ремпиловэй болон Д-С. Лубсановай иимэ гаршагтай ...бэшэг байгша оной августын 23-да манай газетэдэ ...доо һэн. Тосхон соохи ганса магазимнай үни удаан ...заалтатай байна, магазиниие даагша Х. Габидулина ...нгаа үдэрэй гуримые баримталнагүй. Тиихэдэ хоёр-гурбан ...эй туршада тосхондомнай радио дамжуулга муугаар ...гэжэ тэдэнэр бэшэһэн байгаа.

Арадай депутадуудай Зэдын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. В. Муруев газетымнай редакцида иимэ харюу эльгээгээ.

«Танай газетэдэ толилогдоһон бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтануудые районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Г. Селецкий, хэлхээ холбооной узелай начальник А. Д. Ринчино, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ П. С. Югова гэгшэд шалгаһан байна. Х. Габидулинагай амаралтада байбашье, магазин үдэрэйнгөө гуримай ёһоор хүдэлөөд байгаа, магазиниие даагша ажал хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандана гэжэ тэдэнэр элирүүлээ. Магазинай байрын ариг сэбэрэй байдал үнэхөөрөөшье муу ааг, тэрэниие сагаадаха, шэрдэхэ хэрэгтэй. Тэндэхи хүдэлмэрилэгшэдтэ энээн тухай һануулга хэгдээ.

Радиоузелай шэнэ байрада ороһонтой дашарамдуулан радио-дамжуулга июлиин 15-һаа августын 15 болотор хэгдээгүй. Мүнөө хэлхээ холбооной хүдэлмэрилэгшэд айл бүхэнөөр ябажа, дутуу дундануудые усадхажа байна».

ХЭМЖЭЭ АБАХААР БОЛОО

Республикымнай холын нютагуудай нэгэн болохо Ахын райондо мүнөө 2 больница, 9 медпункт хүдэлнэ. Медицинын зарим эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ горитойхон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Илангаяа районой аптекын хүдэлмэри һайжаруулха талаар бодото хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, эндэ эм домууд дуталдана. Аптекын байра хүйтэн.

Районой зарим хүнүүд эм дом бэдэржэ, город ошохо баатай болоно. Теэд хүн бүхэн, илангаяа малшад иимэ аргагүй ха юм.

һайн гэр байрагүй дээрэһээ аптекын хүдэлмэришэд ходо һэлгэлдэнэ. Тэндэ мүнөө нэгэ хүн хүдэлнэ. Хэрбээ хоёр хүн байгаа һаа, нэгэниинь холын тосхонууд, фермэ, гүүртэ, отаранууд дээгүүр ябажа, хүнүүдһээ захил абажа, туһалха байгаа.

Республикымнай Элүүрые хамгаалгын министерствын, аптекын управлениин хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүгэдэндэ анхаралаа табижа, бодото хэмжээ абаха бээзэ гэжэ манай районой ажалшад найдана.

Д. ДОРЖИЕВ,
Б. ГОМБОДОРЖИЕВ.

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН XXXVI СЕССИ ДЭЭРЭ
А. А. ГРОМЫКЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVI сессиин сентябриин 22-ой пленарна заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко үгэ хэлэбэ.

Эб найрамдал хадаа газар дэлхэй дээрэхи бүхы хүнүүдэй үнэтэ шухаг баялиг, хүн түрэлтэнэй ажал ябуулгын али бүхы асуудалнуудта хүгжэлтэ дэбжэлтые хангаха шиидхэхы эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ совет делегацие толгойлогшо тэмдэглээ. Энэнь урданаашье зүб байгаа, харин мүнөө бүришье зүб болоно.

«Мүнөө уласхоорондын талаар абажа үзэбэл, манай партида, манай арадта, тэрэшэлэн дэлхэйн бүхы арадуудта эб найрамдалые сахин хамгаалгаһаа үлүү шухала зорилго байхагүй,—гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн.—Эб найрамдалые сахин хамгаалхадаа,бидэ гансал мүнөө ажаһуужа байһан хүнүүдэй аша туһада, гансал манай үхибүүдэй болон аша гушанарай аша туһада хүдэлнэ бэшэ, харин ерээдүйн хэдэн арбаад үетэнэй зол жаргалай түлөө хүдэлнэбди».

Энэ шууд сэхэ захяа заабарине үндэһэ болгон, совет коммунистнуудай дээдэ хуралдаан—КПСС-эй XXVI съезд уласхоорондын байдалай олон шухала асуудалнуудаар бүлэг дурадхалнуудые һаяхан оруулһан байгаа. Эдэнь дэлхэй дээрэ үргэнөөр һайшаагдаба.

Эдэнь буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, түгшүүрилэй гуламтануудые усадхан зайсуулха, гүрэнүүдэй хоорондохи этигэл найдалые бэхижүүлхэ талаар ехэ алхамуудые хэхээр хараална.

Эдэ бүгэдэ политическэ, мүн сэрэгэй асуудалнуудта хабаатай, ракетно-ядерна болон юрын буу зэбсэгүүдтэ, Европодохи, Дүтын, Дунда ба Алас-Дурна зүгүүдтэхи, дэлхэйн бусад районуудтахи байдалда хабаатай юм.

Эдэ дурадхалнууд уласхоорондын байдалые һайжаруулха, сэрэгэй аюулые зайсуулан сараха гэһэн нэгэл хүсэл эрмэлзэлээр нэгэдүүлэгдэнхэй.

Советскэ Союз бусад социалис оронуудтай ээм ээмээ ниилүүлэн жагсажа, дэлхэй дээрэ эдэбхитэйгээр тэмсэнэ. Социалис хани нэгэдэлэй партинууд болон оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй һаяхан Крымдэ болоһон уулзалгануудай үедэ дэлхэй дээрэхи оршон байдалһаа үндэһэлэн, эдэ оронуудай бэелүүлжэ байдаг ябуулгануудые зүбшэн хэлсэхэ, сэгнэлтэ үгэхэ аргатай болоһон байгаа.

Уласхоорондын асуудалнуудые хаража үзэхэдөө, сэгнэхэдээ, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба хүгжэлтэ дэбжэлтын суртал бодолнуудта, бүхы гүрэнүүдэй, бүхы арадуудай бэеэ дааһан байдалые хүндэлхэ гол ёһонуудта түшэглэнэбди, хүн түрэлтэниие алалга хюдалгада бэшэ, харин ажабайдалыень һайжаруулха хараа шэглэл баримталнабди гэжэ А. А. Громыко мэдүүлээ.

Гэбэшье тад һөөргэ уг зорилгонуудтай ондоо хараа шэглэл дэлхэйн политикада бии. Энэ хадаа империалис гүрэнүүдэй милитарис бүлэгөөрхидэй хараа шэглэл болоно.

Бусад оронууд болон арадуудые дарлан мүлжэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэл энэ хараа шэглэлэй удхань болоно. Тиихэдээ тэдэ эдэ оронуудай экономикые дарлан мүлжэдэг, газар дайдыень сэрэгэй стратегическэ талаар хэрэглэдэг байна.

Имэ хараа шэглэл бэелүүлэгшэд уг зорилгонуудаа түйлахын тула уласхоорондын түгшүүрилые шахардуу шанга болгодог, эдэнэй өөһэдынь хэлэдэгэй ёһоор, политикадаа хүсэ хэрэглэдэг байна.

Советскэ Союз Америкын Холбоото Штадуудтай хёмороо зүришэлдөө бэдэрдэггүй, бэдэрнэшьегүй гэжэ өөһэдынгөө зүгһөө үшөө дахин баталжа байһанаа энэ трибуна дээрэһээ мэдүүлхые СССР-эй делегаци этигэмжэлэгдээ. Тэрэ США-тай бүтэмжэтэй һайн харилсаа холбоотой байхые хүсэнэ.

Һүүлэй үедэ США «уласхоорондын терроризм» гэдэгтэ эсэргүүгээр эршэмтэй добтолго соносхобо, тиихэдээ энэ талаар тэрэ манай оронние гэмнэнэ. Зүгөөр эдэ гэмнэлгэнүүдынь тад буруугаар шэглүүлэгдэнхэй байна бшуу. Эдэнь худал хуурмаг байха юм. Бодото дээрээ тэрэнэй байһан газарта мүрдэн хашаха харшалха ябадалые бэдэрнэгүй.

Сальвадортохи байдал бүхы дэлхэйн арадуудай ойлгоһоор байтар бусад арадуудай хэрэгүүдтэ империалис хамааралсалгын политикые элирхэйлэн харуулна гэжэ совет делегацие толгойлогшо үгэеэ үргэлжэлүүлбэ.

Үгышье гэбэл, «бушуу түргөөр добтолхо хүсэнүүд» гэдэгые абажа харая. Энэмнай бэеэ дааһан байдалтай гүрэнүүдэй хэрэгүүдтэ США-гай бүдүүлигээр хамааралсалгые хангаха, арадуудай эрхэ сүлөөе дараха зорилготой полициин шиидам болоно бэшэ гү.

США-гай далайн-сэрэгэй ехэ хүсэнэй Персидскэ тохойн оршондо татагдаад байһаниинь мэдээжэ. Энэ хадаа Иранда эсэргүүгээр, Советскэ Союзда зүрюугээр, Ази болон Африкын бэеэ дааһан байдалтай хэдэ хэдэн оронуудта эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн ябуулга болоно. США-гай далайн-сэрэгэй флот энэ районһоо гаража ошохо ёһотой. Тэндэ тэрэнэй хэхэ, хамгаалха юумэн үгы. Имэ шиидхэбэринь бодолтой ябадал болохо һэн.

НАТО-гай гэшүүн хэдэн оронуудай зонхилхы бүлэгөөрхид мүнөө нэгэл бурханда—буу зэбсэгүүдые үрдилдэн бүтээлгэдэ—мүргэнэ. Энэ зорилгодо харюусаһан бүхы юумэн тэдэнэртэ таарамжатай бшуу.

Манай орон сэрэгэй талаар булюу хүсэтэй болохые оролдодоггүй байгаа, оролдоношьегүй. Энэн тухай Л. И. Брежнев тэдэнэр олон дахин мэдүүлһэн, тэрэ тоодо элдэб үе сагта америкын президентнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ хэлэһэн юм. Зүгөөр бусадай биднэрһээ булюу хүсэтэй болохые зүбшөөхэгүйбди. Хүсэнүүдэй тэнсүүрилгэ тогтоогдонхой тула али бүхы ябуулгануудта шанга харюу үгтэхэ байһаниинь элитэ.

Нейтронно буу зэбсэг бүтээхэ гэһэн США-гай шиидхэбэри дэлхэйн хүн зоной дурьһэн ехээр гутаагаа. Энэ шиидхэбэри хадаа буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые үргэдхэхэ, дэлхэй дээрэхи байдалые орёо болгохо талаар шэглүүлэгдэһэн шэнэ алхам мүн.

Уласхоорондын байдалай бусадшье үйлэ хэрэгүүд дэлхэй дээрэхи байдалда нүлөө үзүүлнэ. Вашингтон болон Пекинэй холбоо барисаагаа улам үргэдхэжэ байһан ушар анхарал татана.

Дэлхэй дээрэхи түгшүүрилтэ байдалые һуларуулхын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохын, дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэхэ гээшэ мүнөө хойшолуулашагүй, эгээн орёо зорилго болоно гэжэ А. А. Громыко саашадаа тэмдэглээ.

Ядерна буу зэбсэгүүдые түрүүлэн хэрэглэһэн гүрэнүүд, түрүүлэн ажал ябуулагшад хүн түрэлтэндэ эсэргүү ехэ гэмтэ ябуулга хэнэ гэжэ эрид шангаар соносхоһон деклараци ООН-ой гэшүүд бүхы оронууд зүгһөө Генеральна Ассамблейн баталан абахыень Советскэ Союз дурадхана.

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха бүхы шухала асуудалнуудаар, уласхоорондын арсадаан бүхы асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхын түлөө, хоёр талын хэлсээнүүдые хэхын түлөө Советскэ Союз тэмсэнэ.

Зүүн-Урда ба Баруун-Урда Азидахи, Дүтын болон Дунда Зүүн зүгтэхи, Африкын урда хубидахи байдалда совет делегацие толгойлогшо тогтоһон анхарал хандуулба, эндэхи үйлэ хэрэгүүдтэ тушаа СССР-эй ямар хараа бодолтой байдагые тодорхойлбо.

XX зуун жэлэй үлөөшэ хорин жэлдэ түүхэ соо хүнүүдэй амгалан тайбанаар ажаһууха, хүгжэлтэ дэбжэлтын ерээдүйн түлөө һанаагаа зобоһон бэшэ, харин тэрэнэй хүгжэлтын хараа түсэбүүдэй заха хизааргүй байһанда этигэл найдамтайгаар гурбан мянгадахи оной богоһые алхажа шадахын тула бүхы юумэн хэгдэхэ ёһотой. Энэнэй түлөө тэмсэдэг бүхы гүрэнүүдые —ехэ, багашье — Советскэ Союз хододоо дэмжэхэ юм.

Нютаг нютагаар һонин

МОСКВАДАХИ «САЯНЫ»

Эхэ оронойманай түб Москва хотодо шэнэ кино... баригдажа, ашаглалгада үгтэбэ. Моссоведэй гүйсэдкомой... хэбэрээр тэрээндэ «Саяны» гэжэ нэрэ үгтөө.

Тус кинотеатр «Моспроектын» нэгэдэхи управлени... мастерскойн зохёоһон тусхай проектээр баригдаа... рилгын шэнэ материалнууд хэрэглэгдэһэн байна... томо хоёр залтай. Нэгэн соонь 500, нүгөөдэдэнь... багтажа һууха юм.

Мүнөө Москва хотодо «Байкал», «Саяны» гэжэ хоёр... театр бии боложо, тэндэхи хүн зондо үзэсхэлэнтэ... Буряад оронние һануулна. Н. КОСЕН...

ХҮРШЭНЭРТЭЭ АЙЛШАЛ...

Шэтэ хотын «Красный Октябрь» гэжэ түмэр зам... ёлой ордон соо Улаан-Үдымнай гүрэнэй ород драм... эдэ үдэрнүүдтэ гастролёо амжалтатайгаар эхилэнхэй... түрүүлэн шэтынхидэй анхаралда Юрий Чернягай «За... дохынгоо урдахана ан-бун һуудаг ёһо бии» гэһэн... цистическэ шэнжэтэй драма дурадхагдаа.

Тэрэшэлэн театр хүршэ областиингоо ажалшадта Е... дэй «Медея», А. Штейнэй «Сэнхир тэнгэриин бүт... В. Покровскиин «Энеэдэтэй үдэр», Э. Лабишай «М... энэ дуран» гэһэн водевиль, Лопе де Вегын «Уймар ба... гэжэ комеди, бусад найруулга, зүжэгүүдые харуулха... тэй. Мүн хүүгэдтэ зорюулагдаһан хэдэн зүжэг репе... бии.

Манай ...

ТУҺАЛАМЖАНЬ ТУЛГА...

Байгша оной сентябриин 5-һаа 15 болотор Ту... районой Толтойн дунда һургуулиин ахамад класс... 144 һурагшад «Восточные Саяны» колхозойнгоо... отделенинүүдтэ үбһэ бэлэдхэлгэ, һолоомо суглуу... ленко хуряалга дээрэ, тарянай складуудта хүдэлж... тагаархиндаа нилээд туһа хүргөө. Тэрэнэйнь түлөө... зой правлени, партком тэдээндэ баяр хүргэбэ.

Тиихэдэ тус һургуулиин багшанар Д. Д. Холхоева, ... Таханова, С. Д. Будаева, Э. С. Зомонова, С. С. Б... гэгшэд тус колхозой Уляабар гэжэ тосхондохи ме... торнуудай полевой станцие шэмэглээ.

Б. БИРБА...

Хилын саанаһаа ТАСС АПН

ПОЛЬШОДО ЮУН БОЛОНОБ?

ВАРШАВА. Баруун тээхи һүйдхэлтэ түбүүдээр, тусхай албануудаар тухирагдадаг, «Солидарностиин» хархис хүтэлбэрилэгшэд Гданьска съездын хоёрдохи шатада бэлдэнэ. Арадай ажахын хүгжэлтэдэ гүрэнэй зургаануудай үзүүлдэг нүлөөе хизаарлаха, оронойэкономическа хэрэгүүдые хүтэлдэг зургаануудые эзэмдэхэ, энгэй үмсые нэбтэрүүлхэ уряа доро эрид шууд ябуулга хэхээр, политическэ засагай түлөө тэмсэхээр хараална.

Энээнтэй дашарамдуулан, «Солидарностиие» хүтэлбэрилсэдэг КОС—КОРой ажал ябуулагшадай нэгэн Курониин һаяхан хэлэһэн үгэ дээрэ хэлэгдэһые гэршэлнэ. «Солидарность» засагай түлөө тэмсэхэ ёһотой гэжэ тэрэ сэхэ мэдүүлээ. «Августын революци» (1980 оной августда Гданьскда болоһон забастовкые тэрэ ингэжэ нэрлэнэ) засагай гурбан хараа шэглэлые—эмхидхэлэй, захирганай ба мэдээсэлэй хараа шэглэлнүүдые хазагайруулһан байгаа. Коммунистнууд Польшодо оршон байха эрхэгүй. Орон доторхи засагые эзэлэн абахаар оршон байдал тогтооһон байгаабди, —гэжэ Куронь үргэлжэлүүлэн хэлэбэ. Дороһоо өөдэ удаа дараалан, бага багаар ябуулга хэхэ гээшэ засаг эзэлэн абалгын эгээл аюулгүй, үрэтэй формо болоно гэжэ тэрэ контрреволюционер «Солидарностиин» съездын түрүүшын шатын һүүлээр эмхидхэгдэһэн сугларалга дээрэ шашаһан байна. Сэхээ хэлэһэн энэ мэдүүлгэ доторнь үшөө нэгэ өөрсэ ушар бии. «Засаг эзэлэн абаха зорилготой тодорхой ябуулганууд» тухай дурдахадаа, мүнөө «Солидарность» засагай түлөө тэмсэлэй шатада оронхой гэбэ. Тулалдаан хёмороонол болоо һаань, «национальна абаралгын» комитет тогтоохо хэрэгтэй.Тэрэнэй бүридэлдэ «Солидарностиин», Костелэй түлөөлэгшэдые оруулха, правительствын түлөөлэгшэдые оруулжа болохо байна гэжэ тэрэ саашадаа мэдүүлээ.

Профсоюзна нэгэдэлэй хархис удамаршадай өөрынгөө съездын хоёрдохи шатын урда тээ ямар тактика баримталха һанаатай байһыень харуулһан контрреволюционерэй мэдүүлгэнүүд «Солидарностиин» хэблэлнүүдээр Польшодо үргэнөөр тараагдана.

ВАРШАВА. «Солидарностиин» түрүүшын съезд, энэ профсоюзна нэгэдэлэй ажал ябуулга тушаа ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгые дэмжэһэн партийна, профсоюзна ба ниитын эмхинүүдэй олон тоото шиидхэбэринүүд ПОРП-ын ЦК-да ороно.

Домброво-Тарновскда болоһон партийна эдэбхитэдэй суглаанай баталан абаһан документ дотор ингэжэ хэлэгдэнэ: «Солидарностиин» зарим хүтэлбэрилэгшэдэй хархис аашануудые зогсоохо, «Бэеэ даанги Польшын конфедераци», КОС—КОР ба бусад нюуса эмхинүүдые эсэслэн усадхаха эрилтэ табинабди. Орон дотор ниитын гурим сахихын тула шухала бүхы аргануудые хэрэглэхэ эрилтэ табинабди».

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ полягуудай хамтын байшангые һандааха гэжэ оролдогшодто һүүлшын һэргылүүлгэ болохо гээд этигэжэ байһанаа Вроцлав хотодохи азодой-туково комбинадай партийна организаци элирхэйлбэ. «Бусадай гараар бэшэгдэһэн уймар түсэбэй манай орондо уршагта ушаралаар дүүрэхыень хүсэнэгүйбди, тиигүүлхэшьегүйбди», —гэжэ партийна организациин суглаанай шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ.

Сүлөөтэ байдалай демократиин түлөө тэмсэлшэдэй холбоон, Элүүрые сахидаг хүдэлмэрилэгшэдэй һалбариин профсоюз болон бусад эмхинүүд ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгые бүрин дэмжэжэ байһанаа элирхэйлнэ.

Гэхэ зуура, «Солидарностиин» нютагуудтахи ба эхин эмхинүүд ПОРП-ын ЦК-гай мэдүүлгые буруушаана, гүрэнэй засагуудтай тэмсэхэ хараа бодол үсэд даган баримтална.

АДН АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

БЕРЛИН. Польшодохи байдалай һүжэрэлгэ үнгэрһэн хоёр неделиин туршада туйлай аюултай болонхой. Энэнь «Солидарностиин» удамаршадай контрреволюционно добтолгонуудай сэхэ үрэ хойшолон болоно, — гэжэ АДН агентствын шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ. Энээнтэй дашарамдуулан, партийна ба гүрэнэй зургаануудай зүгһөө саг үргэлжэ буултануудые хэдэг байһыень Варшавада һанаагаа зобонгёор, ойлгожо ядангяар адаглана гэжэ тус агентство тэмдэглэнэ.

«Солидарностиин» удамаршад засагые бүхыдэнь буляан абаха ба ниитын социалис байгуулалтые усадхаха эрилтэ Гданьскдахи съезд дээрээ сэхэ табиһаниинь элитэ. Гэхэ зуура элдэб эсын контрреволюционернүүд олон янзын онол аргануудые хэрэглэн, өөһэдынгөө харата һанаашалгануудые бэелүүлжэ захалаа.

Ороной бүхы нютагуудтахи марксистско-ленинскэ хүсэнүүд нимэ аюултай оршон байдалай тохёолдоод байхадань, контрреволюциин гол добтолгын урда саашадаа нэгэшье алхам сухарихагүй, харин эсэсэй эсэстэ добтолжо орохо эрид шанга эрилтэнүүд партийна ,гүрэнэй зургаануудай үмэнэ табигдана. Гүрэнэй засагай зүгһөө өөрыгөө хамгаалха шанга хэмжээнүүдые абангүй байха ябадал саашадаа тохёолдуулжа болохогүй.

Энээнтэй дашарамдуулан, Польшын коммунистнуудай хэлэдэг һанамжа шухала байна гэбэл: юрэнхы зорилгын талаар контрреволюциин лагерьта гараһан тактическа арсалдаан тээлмэрдэл үүсхэхэ ёһогүй. Мүнөө хүсэ сэхэ хэрэглэхэгүй гэжэ «Солидарностиин» тон аюултай удамаршадай зариман юундэ заабарилшалнаб гэхэдэ, «үгэеэ ойлголсохо ба хөөрэлдөө хэхэ» гэдэг партийна ба гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй дахин лаблаһан хараа бодолые һамбаашалан, хуушан онол аргануудые хэрэглэжэ, хүнгэнөөр, аюул багатайгаар хүсэ нүлөө туйлаха арга олохо байхабди гээд тэдэнэр баг-саана.

Польшодохи социализмын дайсад нимэ түсэб баримталан бэелүүлжэ, бүри мүнөө гол шухала тушаалнуудые буляан эзэлхэ аргатай болоо. Жэшээлэн хэлэбэл, «Солидарность» эгээн шэнэ түхеэрэлгэнүүдтэй, ороной бүхы нютагуудта тарадаг мэдээсэлэй албые мэдэлдээ оруулаанхай. Польшын журналистнуудай мэдээнүүдэй ёһоор, тэрэнь штурмовигууд шэнги дайшалхы отрядуудтай, олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг үрэ нүлөө ехэтэй тусхай хэрэгсэлнүүдые гартаа абанхай. Социализмда харша удхатай, Советскэ Союзые, ГДР-ые, бусад социалис оронуудые хардаһан элдэб материалнуудые —газетэнүүдые, листовконуудые, плакадуудые, брошюрануудые ехэ һаадгүйгөөр үдэр бүри, олохон ушарта партийна ба гүрэнэй типографинуудта хэблэнэ. Недели бүриин «Солидарность» гэдэг журнал 500 мянга гаран хэһэгээр хэблэгдэн гарана. Капиталис оронуудһаа «бэлэгүүд» болгон эльгээгдэһэн, шухала техническэ хэрэгсэлнүүд ба түхеэрэлгэнүүд, ямаршье сагта хэрэглэгдэжэ болохо өөрын телепередатчик энэ эмхиин мэдэлдэ бии.

Контрреволюционно хүсэнүүд орон доторхи улам олон предприятинуудта дура зоргоороо аашална. Тэдэ харгалга, хашалтын ба айлгаха ябуулгын, олохон ушарта хара хүсэнэй туһаламжаар тэдээндэ таарамжагүй партийна ба промышленна хүтэлбэрилэгшэдые тушаалһаа буухыень баадхаһан байна. «Солидарностиин» удамарша тэндэ зонхилно. Бусад олон предприятинуудта захиргаание эзэмдэлгэ түлэг дундаа үргэлжэлжэ байна.

ПНР-тэхи оршон байдалай аюултайгаар һүжэрэлгэ экономикын байдалай доройтолготой холбоотой. Энээнэй түлөө зэмые «үнгэрһэн сагай алдуунуудта» тохохо гэжэ удаан саг соо һэдэдэг байһан юм. Энэ зэмые «Солидарностиин», тэрэнэй саг үргэлжын заналтануудай урда сухаридаг хүнүүдэй дааха ёһотой байһаниинь мүнөө элн болоо. Контрреволюцида шанга харюу үгэхөөр эрид шууд ябуулга хэхэ шухала болоһон тухай АДН-эй шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ.

(ТАСС).

СҮЛӨӨТЭ ШЭНЭ ГҮРЭН

САН ХОСЕ. Белизэй ниислэл — Белмопанда сентябриин 21-нэй үдэр гүрэнэй сэнхир туг баярай оршон байдалда хиидхүүлэгдээ. Сүлөөтэ шэнэ гүрэн дэлхэйн политическэ карта дээрэ бии болобо. Тэрэнэй премьер-министр, Арадай нэгэдхэмэл партиин хүтэлбэрилэгшэ Джордж Прайс ООН-до, Бүлэглэлнүүдтэ хабаададаггүй оронуудай хүдэлөөндэ Белизэй оролгые гадаадын-политическэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно гэжэ нэрлэбэ. Латиин Америкэдэхи британска һүүлшын эзэмдэлгын 160 мянган зон түрүүшээр испаниинхидта, харин 1862 онһоо хойшо—тэдэниие халан сэрэһэн Англиин колонизаторнуудта эсэргүүсэн, удаан саг соо үсэд шангаар тэмсэжэ, Эхэ оронойнгоо бэеэ даанги байдал туйлаһан байна. Тэрэнэй хүршэ Гватемала зуу гаран жэлэй турша соо Белизэй газар дайдада обтодог байгаа, шунахайрдаг байһаар.

Латиин Америкын демократическа олониитэ Белизэй бэеэ дааһан байдалтай болоһые һайшаан амаршална.

ООН-ой УСТАВТА ЗҮРИШЭН

ПНОМПЕНЬ. Кампучиин түлөөлэгшын эзэлхэ һуурие Пол Потын бандада эзэлүүлэн үлөөхэ гэһэн ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXXVI сессиин шиидхэбэри Кампучидахи мүнөөнэй бодото байдалда таараагүй гэжэ НРК-гай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлбэ. Энэ шиидхэбэринь Кампучиин арадай дура хүсэл ба ашаг туһада зүришэнэ, ООН-ой Уставай хараа бодолдо таарахагүй байна гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. «Демократическа Кампучи» гэдэг гэмтэ ябуулгануудайнгаа, алалга хюдалгануудайнгаа түлөө Кампучиин арадаар буруушаагдаһан ба үгы хэгдэхээр шиидхэгдэһэн гэмтэ этэгээдүүдэй банда болоно. Кампучиин арадай унагааһан, энэ алуургшадай засаг газар дайдыешье, хүн зониешье, Кампучиин захиргаанай зургаануудыешье хинадаггүй байха юм.

Кампучиин Арадай Республикын правительство Кампучиин арадаар һунгагданхай, Кампучиин арадые хуулита ёһоор түлөөлнэ. Энэл правительство Кампучиин уласхоорондын уялгануудые сахиха, ООН-ой гэшүүнэй гуримаар тэрэнэй уялгануудые дүүргэхэ бүрин эрхэтэй,—гэжэ НРК-гай МИД мэдүүлнэ.

Спорт

МЭРГЭН ХАБАЯА ТУРШАЛСАБА

«Спартак» бүлгэмэй стадион дээрэ һур харбалгаар Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Дүрбэн үдэрэй туршада үргэлжэлһэн мүрысөөндэ Тувын, Яхадай, Хойто-Осетиин, Тулын, Шэтын болон манай республикын мэргэшүүл хабаадаба. Командаараа болон өөр хоорондоо түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй түрүүшын үдэр эрэшүүл 90 метрэй зайда мэргэнээ туршалсаа. Эндэ спортын гурбан мастер Виктор Гуров, Константин Эрдынеев (Улаан-Үдэ), Михаил Матвеев (Яхадай АССР) гэгшэд түрүү һуури эзэлһэн байба. Эдэнэр энэ зайда дахинаа харбажа, сугларшадай дундада анхарал татаа. Дүн гаргахада, Улаан-Үдын түлөөлэгшэ Виктор Гуров абажа боломоор 720-һоо 503 очко абажа, түрүүлһэн байгаа. Эрхимлэгшэһээ гурбахан очкогоор гээгдэһэн Константин Эрдынеев хоёрдохи һууридa гараа.

Эхэнэрнүүдэй дунда 70х70 гэһэн метрэй зайда болоһон мүрысөөндэ Улаан-Үдын түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Гэрэлма Цыремпилова 507 очкотойгоор эрхимлэжэ шадаа. Тувын АССР-һээ ерэһэн мастерта кандидат Людмила Назытай манай басаганһаа 17 очкогоор гээгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Мүн 60, 50 метрэй зайнуудта хоёр удаа һур харбаһан эхэнэрнүүд соо һоо спортын мастер Людмила Тихонова (Улаан-Үдэ) (568—555 очко) чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Харин 30 метрэй зайда манай айлшан Людмила Назытай эрхимлэжэ гараһан байна.

Эрэшүүлэй дунда 70 метрэй зайда харбалгада СССР-эй профсоюзуудай залуушуулай суглуулагдамал командын гэшүүн, СССР-эй спортын мастер Константин Эрдынеев 584 очко абажа, мүн лэ чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Яхадай АССР-эй түлөөлэгшэ Михаил Матвеев 50, 30 метрэй зайнуудта шалгарба. М-2 упражнениин дүн гаргахада, спортын мастер Константин Эрдынеев 2340 очкотойгоор түрүүлһэн байба. Михаил Матвеев, Виктор Гуров гэгшэд удаадахи хоёр һуури эзэлээ.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа манай «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэд Людмила Тихонова Гэрэлма Цыремпилова хоёр түрүүлжэ гараа. Эдэ хоёр тус тустаа 2198—2146 очко абаһан.

Командануудай хоорондын дүн гаргахада, Буряадай АССР-эй нэгэдэхи команда 6464 очко абажа, түрүү һуури эзэлээ. 5800 — 5124 очкотой болоһон Тулын «Спартак» бүлгэмэй соведэй, Буряадай АССР-эй хоёрдохи командын гэшүүд хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна. Эрэшүүл соо һоо манай «Спарта... гэмэй хоёр команда ю... гурбадахи һуурида гар... ёрдохи һуурие 6480 о... болоһон Яхадай АСС... манда эзэлээ. Манай... дын спортсменүүд тус... 6861—6360 очкотой б...

Эрэшүүлэй, эхэнэрнү... манданууудай дүн со... үзэхэдэ, Буряадай А... нэгэдэхи, хоёрдохи ко... нууд тус тустаа 1332... очко абажа, түрүүшын... һуури эзэлээ. Түрүү һ... гараһан манай нэгэдэхи... да үнгэрэгшэ жэлэйхи... «Спартак» бүлгэм... соведэй дамжуулгын... дахинаа хүртэбэ ха юм... областиин спортсменүүд... бадахи шатын диплом... лагдаа.

Россин Федерациин... сөөндэ эрхимлэһэн «Сп... бүлгэмэй мэргэшүүл «С... гай» түбэй соведэй түрү... ри эзэлхын түлөө тур... болобо. Энэ мүрысөөн... оной октябриин эхин... Бухара хотодо үнгэргэгд... лонхой.

Н. ИВАН... һур харба... РСФСР-эй су...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Спартак» бүлгэмэй Россин соведэй чемпионка спортын мастер Людмила Тихонова. М. СУТУРИНАЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар!». 10.35 — «Ждите Джона Графтона» — олон серитэй уран һайханай телефильм (2 сери). 11.40 — «Энэ шэдитэ дэлхэй». — СССР-эй арадай артистка Н. Тимофеевагай хабаадалгатай фильм-концерт. 12.20 — Шэнэ һонин. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильмүүд. 16.35 — «Шатарай һургуули». Сагаан бэрсэ. Оролто дамжуулга. 17.05 — «Урагшаа, хүбүүд!» 18.05 — «Эрдэм наукын байдал».

Улаан-Үдэ. 18.35 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 18.50 — «Шефскэ туһаламжа ба хани нүхэсэл» (ЛВРЗ — Яруна) (2-дохи дамжуулга). 19.20 — «Байгал».

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — «Ороной тарялан дээрэ». Рязанска областьдо хартаабха хуряалга тухай. 20.15 — Футболоор дэлхэйн чемпионадта хабаадаха эрхын түлөө матч. СССР—Турци. 22.00— «Время». 22.35 —Симфоническа ехэ оркестрэй концерт. 23.50 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «На земле Северской» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — «Эжын һургуули». 13.40 — Зоологи. 7 кл. «Паукообразные». 14.05 — «Һургуули ба зохёон байгуулхы ажал» 3-дахи дамжуулга. 14.35 — Багшада — экран». Астрономи. 10 кл. 15.05 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 15.35 — «Гонки без финиша» — уран һайханай фильм. 17.00 — «Совет уран зурагай искусство». В. А. Фаворскиин мастерской до.

Улаан-Үдэ. 18.00 — Мульт-фильмүүд.

Орбита. 18.35 — Гвинея-Бисаугай национальна эрхэ сүлөөгэй соносхогдоһоор 8 жэлэй ойдо. «Мүнөө үеын байдал». 19.10 — «Зураг бүхэндэнь — наран».

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд. 19.55 — «Гадаада далай шадарай газар» — телефильм.

Орбита. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «Шэдитэ экран». 21.15 — Уласхоорондын һонин. 22.00 — «Время». 22.35 — «Семь коротких лет инженера Хагары» — олон серитэй уран һайханай фильм (3 сери). 23.45 — Концерт.

ПРАВДА БУР...

Нэгэдэхи хуу... «БАМ-81: бэдэрэлгэ... хэгдээгүй асуудалну... жаһан хэрэгүүд» —Б... дарай нютагуудые... талаар ашаглалгын... да зорюулагдаһан III... юзна научно-практиче... ференциин материал... гэлжэлэлынь — хоёр... даһанда). «Таряа хуу... 81» — материалнуу... луулбари.

Хоёрдохи хууд... Бүхэсоюзна научно-пр... ска конференциин м... нууд.

Гурбадахи хуу... «Номой шэнжэлэл б... жэлэл». М. Хамаган... сагаангаа хурса асу... дые дайран» гэһэ... «Хилын саанаһаа».

Дүрбэдэхи хуу... «Аяншалгын зү... «Нуур тээшэ онон... В. Чулиин статья, «... хаалтанууд» —ТАС... то-мэдээсэл. Соносхо...

САГАЙ УЛАР...

Мүнөөдэр республик... най сэлмэжэ, бүрхэ... ха, хойто районууд... гал шадарай нютагу... зуура бороо орохо, ... хойноһоо секундын... метр хүсэтэйгөөр ... Үдэртөө 9—14 градус... байхаар хүлеэгдэнэ.

Улаан-Үдэдэ шиг... орохогүй. Баруун... секундын 7—12 мет... тэйгөөр һалхидха, ... 12—14 градус дулаан...

«СССР-эй газар дээрэ саг тоолохо... тухай» СССР-эй М... нүүдэй Соведэй 198... октябриин 24-дэ ... тогтоолтой зохи... 1981 оной октябри... нэй 0 часһаа эхил... публикын бүхы ... дээрэ часай стрел... саар гэдэргээ бол...

Редактор Р. Б. ГАРМАЕ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54

Республиканская типография Гос... ственного комитета Бурятской АСС... делам издательств полиграфии и ... ной торговли.

Н-04682. Заказ № 221. Индекс ...